

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om vissa arrangemang för tryggande av försörjningsberedskapen inom finansbranschen och till lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny lag om vissa arrangemang för tryggande av försörjningsberedskapen inom finansbranschen. I propositionen föreslås det dessutom att kreditinstitutslagen och lagen om förvaltningsavgift till Verket för finansiell stabilitet ändras.

I propositionen föreslås att det inrättas ett kontosystem inom försörjningsberedskapen och ett reservsystem för betalningar mellan banker. Verket för finansiell stabilitet föreslås få i uppgift att upprätthålla kontosystemet inom försörjningsberedskapen. Kontosystemet inom försörjningsberedskapen tas vid behov i bruk genom statsrådets beslut vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden. Reservsystemet för betalningar mellan banker föreslås bli en uppgift som sköts av Finlands Bank. Systemet möjliggör i störningssituationer betalningsrörelse mellan banker, clearing av betalningar och avveckling. Syftet med ändringarna är att säkerställa kontinuiteten i de dagliga betalningarna i samhället vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

I propositionen föreslås det att kreditinstitutslagen preciseras så att kreditinstituten ska ha en skyldighet att fortgående upprätthålla beredskap att vid behov använda kontosystemet inom försörjningsberedskapen och reservsystemet för betalningar mellan banker. Statsrådet föreslås få ett bemyndigande att genom förordning utfärda bestämmelser om grunderna för kreditinstitutens beredskapsplanering.

Dessutom föreslås det med tanke på beredskapen för störningssituationer och hanteringen av sådana att finansministeriet kan tillsätta en samarbetsgrupp för hantering av störningssituationer på finansmarknaden.

Det föreslås att lagen om förvaltningsavgift till Verket för finansiell stabilitet kompletteras för täckande av de kostnader som användningen av kontosystemet inom försörjningsberedskapen medför för kreditinstitut som i en störningssituation använder sig av tjänster inom kontosystemet.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	5
2.1 Nuläget i fråga om betalningsrörelsen och kortbetalningarna.....	5
2.2 Lagstiftning.....	7
2.2.1 Beredskapslagen.....	7
2.2.2 Lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen.....	8
2.2.3 Kreditinstitutslagen.....	8
2.2.4 Lagen om resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag.....	10
2.2.5 Lagen om myndigheten för finansiell stabilitet.....	10
2.2.6 Lagen om Finlands Bank.....	11
2.2.7 Finansinspektionens anvisningar.....	11
2.3 EU-rätten.....	11
3 Målsättning.....	12
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	12
4.1 De viktigaste förslagen.....	12
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	13
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	13
4.2.1.1 Konsekvenser för kreditinstitut och filialer.....	13
4.2.1.2 Ekonomiska konsekvenser för myndigheterna.....	14
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna.....	15
4.2.3 Samhälleliga konsekvenser.....	16
4.2.4 Konsekvenser för hushållen och konsumenterna.....	16
4.2.5 Konsekvenser för samhällsekonomin och företagsverksamheten.....	17
5 Alternativa handlingsvägar.....	17
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	17
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet.....	18
5.2.1 Sverige.....	18
5.2.2 Estland.....	19
5.2.3 Danmark.....	20
6 Remissvar.....	21
7 Specialmotivering.....	21
7.1 Lagen om vissa arrangemang för tryggnad av försörjningsberedskapen inom finansbranschen.....	21
7.2 Lagen om ändring av 5 kap. 16 § och 18 kap. 5 § i kreditinstitutslagen.....	29
7.3 Lagen om förvaltningsavgift till Verket för finansiell stabilitet.....	31
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag.....	31
9 Ikraftträdande.....	32
10 Verkställighet och uppföljning.....	32
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	33
LAGFÖRSLAG.....	41

RP 104/2022 rd

1. Lag om vissa arrangemang för tryggande av försörjningsberedskapen inom finansbranschen.....	41
2. Lag om ändring av 5 kap. 16 § och 18 kap. 5 § i kreditinstitutslagen.....	44
3. Lag om ändring av lagen om förvaltningsavgift till Verket för finansiell stabilitet.....	45
BILAGA	47
PARALLELLTEXTER	47
2. Lag om ändring av 5 kap. 16 § och 18 kap. 5 § i kreditinstitutslagen.....	47
3. Lag om ändring av lagen om förvaltningsavgift till Verket för finansiell stabilitet.....	48

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

En finansmarknad som fungerar stabilt och störningsfritt utgör en förutsättning för ett välfungerande samhälle. Störningar på finansmarknaden äventyrar tillgången på finansiering som är nödvändig med tanke på såväl privata som offentliga organisationers och även enskilda personers verksamhet. Störningar i infrastrukturen och hinder i användningen av kritiska system på finansmarknaden kan äventyra kontinuiteten i samhällets vitala funktioner. En fungerande ekonomi och infrastruktur, tryggnad av befolkningens minimiförsörjning och utförande av säkerhetsuppgifter förutsätter tillgång till varaktiga uppgifter om tillgångar samt förmåga att göra, förmedla och ta emot betalningar.

Verksamheten på finansmarknaden är internationell och grundar sig på tjänster och system som ägs, förvaltas och drivs av företag inom finanssektorn och vars stabilitet tryggas av det allmänna genom centralbanksverksamhet, lagstiftning och övervakning och olika ekonomiska skyddsnet. Centrala företag som erbjuder tjänster på finansmarknaden har i Finlands nationella lagstiftning ålagts beredskapsskyldighet även i fråga om undantagsförhållanden.

Den infrastruktur för betalningsrörelse, kortbetalning och värdepappershandel som används i Finland har förändrats kraftigt på 2000-talet. Betydande system och datalager inom de finansiella institutens serviceproduktion har flyttats utomlands, vilket ökar beroendet av kommunikationsförbindelser över Finlands gränser. Samtidigt har infrastrukturens funktion blivit beroende av faktorer som de som i Finland bedriver tillståndspliktig verksamhet eller finländska myndigheter inte har möjlighet att påverka. Hinder i användningen av internationella system eller datalager kan avbryta betalningsrörelsen och kortbetalningen även i Finland.

Finlands och Östersjöregionens säkerhetspolitiska miljö har förändrats snabbt på det sätt som beskrivs i statsrådets redogörelse (SRR 1/2022 rd). I enlighet med riktlinjerna i redogörelsen blir det svårare att påverka det finska samhället utifrån när förvaltningsområdenas beredskap höjs enligt modellen för övergripande säkerhet och finländarnas resiliens stärks. Tryggheten av de dagliga betalningarna under alla förhållanden är en del av ett övergripande stärkande av samhällets och medborgarnas resiliens.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid finansministeriet i samarbete med justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Finansinspektionen, Finlands Bank och Verket för finansiell stabilitet.

Beredningen hänför sig till finansmarknadsmyndigheternas operativa beredningsplanering, vars syfte har varit att på kort sikt genomföra de åtgärder som krävs för att trygga de dagliga betalningarna och att förbereda sig för en situation där de system som kreditinstituterna normalt använder inte är tillgängliga. Beredningen har på grund av det aktuella säkerhetsläget begränsats till praktiska åtgärder som kan vidtas på kort sikt. Vid finansministeriet pågår en separat beredning som grundar sig på regeringsprogrammet för statsminister Marins regering och som i större utsträckning omfattar behovet av att revidera lagstiftningen om finansbranschens beredskap för undantagsförhållanden.

I propositionen har delvis kunnat utnyttjas den beredning som gjorts av den arbetsgrupp som berett en revidering av lagstiftningen om beredskapsskyldighet inom finanssektorn. Arbetsgruppens mandatperiod var den 1 februari 2017–den 30 september 2018. Arbetsgruppens betänkande (Finansministeriets publikation – 23/2018) behandlade en utvidgning av beredskapsskyldigheten på finansmarknaden i större utsträckning än i fråga om de arrangemang för tryggande av de dagliga betalningarna som nu föreslås.¹

2 Nuläge och bedömning av nuläget

Utgångspunkten i den gällande lagstiftningen är att de olika aktörerna i samhället förbereder sig på allvarliga störningssituationer och undantagsförhållanden som en del av sin normala verksamhet. Myndigheternas beredskapsskyldighet grundar sig på beredskapslagen (1552/2011). Bestämmelser om de arrangemang som behövs för att trygga de ekonomiska funktionerna finns i lagen om tryggande av försörjningsberedskapen (1390/1992, nedan *lagen om försörjningsberedskapen*). Bestämmelser om kreditinstituts skyldighet att vidta förberedelser finns i kreditinstitutslagen (619/2014).

2.1 Nuläget i fråga om betalningsrörelsen och kortbetalningarna

Den infrastruktur för betalningsrörelse och kortbetalning som används i Finland har förändrats kraftigt på 2000-talet. Betydande system och datalager inom de finansiella institutens serviceproduktion har flyttats utomlands, vilket ökar beroendet av datakommunikationsförbindelser över Finlands gränser. Samtidigt har infrastrukturens funktion blivit beroende av faktorer som de som i Finland bedriver tillståndspliktig verksamhet eller finländska myndigheter inte har möjlighet att påverka. Hinder i användningen av internationella system eller datalager kan avbryta betalningsrörelsen och kortbetalningen även i Finland.

Betalningsrörelsen är i stor utsträckning beroende av vissa system utomlands. I betalningsrörelsen mellan banker förmedlas gireringar vanligtvis via massbetalningssystemet STEP2, som är avsett för gireringar inom det gemensamma eurobetalningsområdet (Single European Payments Area, SEPA). STEP2 sorterar betalningar som den tar emot från banker enligt mottagarbanken och räknar utifrån de utgående och inkommande betalningarna ut en tillgångs- eller skuldposition till nettobelopp för varje bank. Denna process kallas clearing. Via systemet förmedlar banker som är verksamma i Finland gireringar till hela euroområdet. Som en del av övergången till eurobetalningsområdet överförde de finländska bankerna från och med ingången av 2008 även inhemska gireringar mellan bankerna till STEP2-systemet, som finns utanför Finlands gränser. Det inhemska system mellan banker som användes tidigare stängdes 2014.

STEP2-systemet förvaltas av det franska bolaget EBA Clearing (ABE Clearing S.A.S. à capital variable), som ägs av 48 europeiska banker. Processystemet för STEP2 har tredubblats, men både huvudsystemet och reservsystemen finns utanför Finlands gränser.

EBA Clearing förvaltar även EURO1-systemet, via vilket de finländska bankerna förmedlar eurotransaktioner, som kan vara kundavgifter eller transaktioner mellan banker.

POPS-systemet (bankernas onlinesystem för expressbetalningar och checkar) är bankernas onlinesystem för expressbetalningar där express- och checkbetalningar mellan inhemska banker förmedlas. Det är ett decentraliserat system för förmedling av betalningar nästan i realtid och

¹ Dokumenten inom projektet finns tillgängliga på webbtjänsten: <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM115:00/2016>

RP 104/2022 rd

baserar sig på bilateralt utbyte av uppgifter. Till systemet hör alltså inte någon operatör, utan bankerna skickar betalningsuppgifter direkt till varandra inom systemet. Bankernas system kommunicerar sinsemellan via ett gemensamt överenskommet gränssnitt för förmedling av behövliga uppgifter. Systemet är redan gammalt och det kan bedömas närma sig slutet av sin teknisk-ekonomiska livslängd.

Siirto är ett system för mobilbetalning i realtid som är oberoende av banken och har tagits i bruk i mars 2017. Mobilbetalningssystemet Siirto tillhandahålls av Automatia Pankkiautomaatit Oy, som underhåller Otto-bankautomater.

TARGET2 (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system) är ett transeuropeiskt automatiserat system för bruttoavveckling i realtid som drivs av Eurosystemet. I TARGET2-systemet kan deltagande kreditinstitut överföra eurobetalningar i realtid mellan konton i centralbankerna. Cirka 1 000 direkta deltagare är kopplade till TARGET2 och via dem kan totalt ca 52 000 monetära finansinstitut nås. Efter clearing via flera andra betalningssystem (t.ex. STEP2, POPS, EURO1) genomförs avveckling (settlement) i TARGET2 från bankernas konton. Juridiskt består TARGET2 av de till Eurosystemet hörande centralbankernas delsystem. I Finland är detta Finlands Banks TARGET2-delsystem. I tekniskt avseende är systemet centraliserat. Den tekniska infrastrukturen Single Shared Platform (SSP) för det dubbelrade systemet finns utanför Finlands gränser.

I telekommunikationen mellan bankerna används det internationella SWIFT-systemet, som förvaltas av ett globalt kooperativ med samma namn som ägs av dess medlemsbanker. SWIFT erbjuder sina mer än 11 000 användare en säker infrastruktur för telekommunikation och de system den kräver, med hjälp av vilka bankerna kan skicka standardiserade meddelanden som gäller bankverksamheten till varandra. SWIFT-systemets operativa verksamhet sker utanför Finlands gränser. Genom SWIFT upprättas en förbindelse till de centrala infrastrukturerna för betalningsrörelsen, såsom t.ex. TARGET2 och STEP2.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att de viktigaste betalningssystemen för Finland finns utomlands. Även vissa viktiga delar av i Finland verkamma bankers egna system för betalningsrörelse och datalager finns utomlands.

Kortbetalning

I Finland har man avskaffat de inhemska bankkortet och övergått till betalkort som beviljas inom ramen för internationella kortscheman. Infrastrukturen för kortbetalning har på grund av dess natur inte centraliserats, utan är uttalat decentraliserad.

Genomförande av en kortbetalning kräver samarbete mellan flera aktörer. Till de olika aktörerna hör bl.a. kortutgivaren (issuer), tillverkaren av kortet och chipset, leverantören av butikens kassasystem, tillhandahållare av betalningsterminaler och applikationer för betalningsterminaler samt av datakommunikation i anslutning till dem, kortbetalningstransaktioners mottagare (acquirer), det internationella kortschemats företrädare och den som behandlar kortbetalningstransaktioner. Vanligtvis är dessa olika aktörer, men olika roller kan även vara överlappande. Endast en del av aktörerna är tillståndspliktiga och under övervakning.

Olika aktörers processer eller delar av dem drivs utanför Finland. Hos en del av kortutgivarna produceras tjänsten utanför Finland. En del av kortbetalningstransaktionernas mottagare produ-

cerar sin tjänst i informationssystem som finns utomlands. Dirigerings tjänsterna för internationella kreditkortsscheman produceras utomlands. I praktiken skulle avbrott i utländsk serviceproduktion även avbryta kortbetalningen i Finland.

2.2 Lagstiftning

2.2.1 Beredskapslagen

Syftet med beredskapslagen är att under undantagsförhållanden skydda befolkningen samt trygga befolkningens försörjning och landets näringsliv, upprätthålla rättsordningen, de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna samt trygga rikets territoriella integritet och självständighet. I lagen föreskrivs om myndigheternas befogenheter under undantagsförhållanden och förberedelser inför undantagsförhållanden. Enligt 13 § i beredskapslagen leds och övervakas myndigheternas förberedelser av statsrådet. Varje ministerium leder, övervakar och samordnar förberedelserna inom sitt eget ansvarsområde.

Enligt 12 § i beredskapslagen ska statsrådet, statliga förvaltningsmyndigheter, statens självständiga offentlighetsrättsliga inrättningar, övriga statsmyndigheter och statliga affärsverk samt kommunerna, samkommunerna och kommunernas övriga sammanslutningar genom beredskapsplaner och förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder säkerställa att deras uppgifter kan skötas så väl som möjligt också under undantagsförhållanden.

Myndigheternas förberedelser inför undantagsförhållanden har också ofta nära anknytning till planeringen av verksamheten inför krissituationer som inte är lika exceptionella som undantagsförhållanden. En viktig del av beredskapen är också att ge anvisningar om beredskapen. Eftersom en myndighet inom sitt lagstadgade uppgiftsområde kan utfärda anvisningar utan något särskilt bemyndigande, har det inte tagits in någon särskild bestämmelse om utfärdande av anvisningar i lagen.

En väsentlig del av befogenheterna under undantagsförhållanden i avdelning II i beredskapslagen gäller reglering av verksamheten på finansmarknaden. I 4 kap. i beredskapslagen föreskrivs det om statsrådets, Finlands Banks och Finansinspektionens särskilda befogenheter under undantagsförhållanden.

Till statsrådets befogenheter under undantagsförhållanden hör begränsning av mottagande av tillgångar, kreditgivning och placeringsverksamhet enligt 17 §. Genom förordning av statsrådet kan det införas begränsningar för den räntenivå som sammanslutningar på finansmarknaden använder i sin utlåning, syftet för sammanslutningarnas kreditgivning, det belopp som kan tas ut av insättningar och sammanslutningarnas placeringsobjekt.

Till statsrådets befogenheter under undantagsförhållande hör begränsning av betalningsrörelsen i enlighet med 20 §. För att betalningsrörelsen och med betalningsrörelsen sammanhängande clearingsystem ska kunna fungera utan störningar får det enligt paragrafen inte föras gireringar till större antal, till större eller mindre belopp eller till art eller slag på något annat sätt än vad som närmare föreskrivs genom förordning av statsrådet. Dessutom tillämpas genom förordning av statsrådet föreskrivna längre tidsfrister i stället för de tidsfrister som någon annanstans i lag uppställts för gireringar eller som annars är förpliktande. Vidare är det förbjudet att använda störningskänsliga betalningssätt, vilka det utfärdas närmare bestämmelser om genom förordning av statsrådet. Finlands Bank och Finansinspektionen svarar inom sina egna ansvarsområden för verkställigheten av statsrådets förordningar. En reglering av betalningsrörelsen gör det möjligt att ingripa i eventuella panikreaktioner. Med betalningsrörelse avses enligt den gällande lagen även betalningssystem.

Ibrukttagandet av befogenheterna i 4 kap. i beredskapslagen begränsas förutom av de allmänna tillämpningsförutsättningarna i den lagen även av 27 § i lagen, enligt vilken en ibruktagningsförordning som avser nedan närmare beskrivna befogenheter enligt 15 eller 17 §, 19 § 1 mom. 3 punkten, 20 eller 21 § vilken gäller uppgifter som enligt fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen eller grundstadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken ankommer på Europeiska centralbankssystemet får utfärdas endast om Europeiska centralbanken och Finlands Bank såsom en del av Europeiska centralbankssystemet vid utförande av Europeiska centralbankssystemets uppgifter inte har verksamhetsförmåga under undantagsförhållanden. Statsrådet ska innan förordningen utfärdas begära utlåtande av Europeiska centralbanken med iakttagande av skyndsamt förfarande.

2.2.2 Lagen om tryggande av försörjningsberedskapen

Bestämmelser om tryggande av de ekonomiska funktioner och därtill hörande tekniska system som är nödvändiga för befolkningens utkomst, landets näringsliv och landets försvar finns i lagen om försörjningsberedskapen. För tryggande av försörjningsberedskapen under alla förhållanden ska tillräcklig beredskap att producera förnödenheter samt att styra produktion, distribution, konsumtion och utrikeshandel åstadkommas och upprätthållas. Under exceptionella tider behövs det utöver en naturlig anpassningsförmåga hos ekonomin vissa materiella förberedelser samt med tanke på undantagsförhållanden utarbetade planer, förberedelser och arrangemang för att säkerställa livsviktiga samhällsfunktioner. Statsrådet ställer med stöd av 2 § i den lagen upp de allmänna målen för försörjningsberedskapen, i vilka beredskapsnivån fastställs med beaktande bl.a. av minimibehoven för befolkningen och ett nödvändigt näringsliv.

Statsrådet har med stöd av lagen om försörjningsberedskapen utfärdat ett beslut om målen med försörjningsberedskapen (1048/2018, nedan *målbeslutet*). Det strategiska målet för den nationella försörjningsberedskapen är att trygga funktionen av sådan infrastruktur, produktion och service som är av en väsentlig betydelse för att befolkningens, näringslivets och försvarets grundläggande behov ska kunna tillgodoses under alla förhållanden. Målet för försörjningsberedskapsarbetet är att de mest allvarliga undantagsförhållandena ska gå att hantera med nationella åtgärder. Särskilda prioriteringsområden i tryggandet av den kritiska infrastrukturens funktion är tryggande av energiförsörjningen, näringslivets beredskap inför cybersäkerhetshoten och stödet för återhämtning från dem, säkerställande av att det digitala samhällets datasystem, kommunikationstjänster och kommunikationsnät fungerar, tryggade lägesbestämnings- och tidsdatasystem samt fungerande logistik tjänster och nät.

Enligt målbeslutet ska man i fråga om finansbranschens tjänster och system särskilt sörja för de reservarrangemang som tryggar bl.a. betalningsrörelsen mellan bankerna samt utbetalningen av pensioner och andra periodiskt återkommande utbetalningar samt infrastrukturen för kortbetalningar och kortverifieringar också i de situationer där de system som är väsentliga för dessa funktioner inte är tillgängliga i Finland eller utanför landets gränser. Enligt målbeslutet ska sörjandet för befolkningens minimiutkomst vid omfattande datatekniska störningar förbättras genom att reservförfaranden utvecklas. Med tanke på ett fungerande samhälle är det väsentligt att se till att den betalningsrörelse som är nödvändig för medborgarnas utkomst, inklusive sådana betalningar som dagligvaruhandeln och bränsledistributionen förutsätter, fungerar.

2.2.3 Kreditinstitutslagen

Genom en lagändring som trädde i kraft 2003 förpliktades kreditinstituten, vissa finansiella institut, fondbolagen och värdepapperscentralen att säkerställa att deras uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt också vid undantagsförhållanden. Bestämmelser om beredskapskyl-

RP 104/2022 rd

digheten utfärdades i samband med revideringen av beredskapslagens bestämmelser om de befogenheter som gäller finansmarknaden och försäkringsverksamhet (RP 200/2002 rd). Bestämmelserna om beredskapsskyldigheten togs in i de lagar som reglerar de beredskapsskyldiga aktörernas verksamhet. I samband med ändringarna av lagstiftningen om finansmarknaden har det närmast varit fråga om lagtekniska ändringar av bestämmelserna från 2003.

I samband med att det föreskrevs om beredskapsskyldigheten konstaterades det att det inte är tillräckligt att förberedelser för upprätthållande av beredskap under undantagsförhållanden baserar sig enbart på myndigheternas åtgärder. Det ansågs därför motiverat att beredskapsskyldighet föreskrevs för sådana aktörer på finansmarknaden som under undantagsförhållanden bedriver verksamhet som är oundgänglig för att finansmarknaden ska fungera. Vid stiftandet av lagen ansågs det sannolikt att den offentliga sektorn i en allvarlig krissituation blir tvungen att vidta även mycket omfattande åtgärder för att trygga finansieringssystemets stabilitet och verksamhetsförutsättningar. Därför ansågs det proportionerligt att tillståndspliktiga företag inom finanssektorn vidtar egna förberedelser även för allvarliga samhällsliga störningssituationer och undantagsförhållanden.

I 5 kap. 16 § i kreditinstitutslagen föreskrivs det om kreditinstituts skyldighet att vidta förberedelser. Kreditinstitut ska genom deltagande i beredskapsplanering på finansmarknaden och genom förberedelser för undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder säkerställa att deras uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt också under undantagsförhållanden. Om de uppgifter som följer av skyldigheten att vidta förberedelser förutsätter åtgärder som klart avviker från verksamhet som ska anses vara sedvanlig för kreditinstitut och om dessa åtgärder medför väsentliga merkostnader, kan kostnaderna i enlighet med 5 kap. 17 § ersättas ur den försörjningsberedskapsfond som avses i lagen om försörjningsberedskapen.

Bestämmelserna i 5 kap. 16 och 17 § i den gällande kreditinstitutslagen motsvarar den upphävda kreditinstitutslagens (121/2007) 123 och 124 § (RP 39/2014 rd, s. 48). De i sin tur motsvarar den föregående kreditinstitutslagens (1607/1993) 6 a § (482/2003).

Förberedelserna enligt den gällande lagstiftningen innebär t.ex. upprätthållande av reservutrymmen, reservsystem och beredskap för distansverksamhet samt beredskap för manuell verksamhet. Till de oundgängliga funktioner som ska upprätthållas under undantagsförhållanden hör att trygga fortsatt penningförsörjning och betalningsförmedling. Under undantagsförhållanden kan det också vara nödvändigt att sköta andra uppgifter som hänför sig till kreditinstitutens huvudsakliga verksamhet.

Anlitandet av serviceföretag eller någon annan serviceproducent för skötseln av uppgifterna påverkar inte kreditinstitutens skyldighet att förbereda sig inför undantagsförhållanden. Trots att kreditinstitutet har utlokaliserat en del av sin verksamhet kan kreditinstitutet inte samtidigt överföra sin lagstadgade beredskapsskyldighet på sin avtalspartner. Kreditinstitutet ansvarar för upprätthållandet av sin beredskap också när de anlitar ett serviceföretag eller någon annan serviceproducent för att utföra sina uppgifter.

Enligt 18 kap. 5 § i kreditinstitutslagen gäller beredskap för undantagsförhållanden och ersättning för beredskapsrelaterade kostnader också filialer till utländska kreditinstitut. De särskilda bestämmelserna om utländska kreditinstitut i 18 kap. i den gällande kreditinstitutslagen motsvarar bestämmelserna i 166 i–166 v § i den upphävda kreditinstitutslagen (121/2007). Vad beredskapsskyldigheten inbegriper har definierats i samband med utfärdandet av 13 a § i lagen om utländska kreditinstitut och finansiella instituts verksamhet i Finland (1608/1993), som upphävts, (RP 200/2002 rd, s. 48). I den gällande lagstiftningen har filialer till utländska kreditinstitut ålagts samma beredskapsskyldighet som inhemska kreditinstitut och finansiella institut.

På beredskapen och på ersättande av beredskapsrelaterade kostnader tillämpas 5 kap. 16 och 17 §.

Filialers beredskapsskyldighet gäller dock inte filialer till utländska EES-kreditinstitut till den del filialen med stöd av lagstiftningen i kreditinstitutets hemstat har säkerställt att dess uppgifter under undantagsförhållanden sköts i överensstämmelse med finsk lagstiftning och presenterat en tillräcklig utredning om detta för Finansinspektionen. Det är fråga om en undantagsbestämmelse som baserar sig på Europeiska unionens principer om en inre marknad som baserar sig på fri rörlighet för tjänster och kapital. Tillämpningen av bestämmelsen förutsätter att lagstiftningen i hemstaten för det kreditinstitut eller finansiella institut som håller en filial förpliktar filialen att säkerställa att verksamheten sköts så störningsfritt som möjligt också under undantagsförhållanden och att förberedelserna görs på ett sätt som motsvarar eller kan jämföras med 1 mom.

2.2.4 Lagen om resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag

I 16 kap. 1 § i lagen om resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag (1194/2014, nedan *resolutionslagen*) ingår ett bemyndigande att agera vid allvarliga störningar på finansmarknaden. Enligt den paragrafen kan statsrådet bl.a. begränsa kreditinstitutens koncessionsenliga och regelenliga verksamhet, om det på grund av allvarliga internationella störningar på finansmarknaden eller på grund av åtgärder av andra staters myndigheter är nödvändigt för att trygga stabiliteten och en störningsfri verksamhet på den finländska finansmarknaden och hos finansmarknadsaktörerna. De begränsningar och förbud som föreläggs med stöd av paragrafen kan vidtas för högst sex månader. Beslut om begränsning fattas vid statsrådets allmänna sammanträde. Finansministeriet ska innan beslutet fattas be Finlands Bank, Finansinspektionen och Verket för finansiell stabilitet om yttranden i frågan, om inte något annat nödvändigtvis följer av ärendets brådskande natur.

Tillämpningsområdet för bestämmelsen i resolutionslagen är omfattande och de åtgärder som genomförs med stöd av den har inte på förhand till sitt innehåll begränsats i bestämmelsen eller i förarbetena till den. Åtgärderna ska emellertid vara nödvändiga och vidtas i sista hand, vilket innebär att en förutsättning för tillämpningen är att störningen på den finländska finansmarknaden eller hos finansmarknadsaktörerna inte kan hanteras med någon annan befogenhet som myndigheterna har till sitt förfogande. Bestämmelsen möjliggör i sådana allvarliga störningssituationer som nämns i bestämmelsen ett effektivt bemyndigande att begränsa och styra kreditinstitutens verksamhet. Den ålägger dock inte de aktörer som nämns i bestämmelsen några beredskapsskyldigheter med tanke på en sådan störningssituation.

2.2.5 Lagen om myndigheten för finansiell stabilitet

Lagen om myndigheten för finansiell stabilitet (1195/2014) innehåller bestämmelser om verksamhetsområdet för Verket för finansiell stabilitet och om dess uppgifter. Verket för finansiell stabilitet är nationell resolutionsmyndighet med uppgift att säkerställa stabiliteten på finansmarknaden och omorganisera verksamheten vid sådana kreditinstitut och värdepappersföretag som drabbats av ekonomiska svårigheter. Dessutom sköter verket uppgifter som hänför sig till insättningsgarantifonden och eventuell utbetalning av insättningsgarantiersättningar. Verket för finansiell stabilitet förvaltar insättningsgarantifonden, vars syfte är att trygga insättarnas tillgodohavanden i inlåningsbanker. Verket för finansiell stabilitet har på de sätt som anges ovan i avsnitt 2.2.1 en i 12 § i beredskapslagen avsedd skyldighet att vidta förberedelser för att säkerställa att deras uppgifter kan skötas så väl som möjligt också under undantagsförhållanden.

2.2.6 Lagen om Finlands Bank

I lagen om Finlands Bank (214/1998) finns bestämmelser om Finlands Banks uppgifter och mål. Enligt lagens 3 § 2 mom. ska Finlands Bank bl.a. för sin del svara för penningförsörjningen och sedelutgivningen samt sörja för betalningssystemets och det övriga finansiella systemets tillförlitlighet och effektivitet samt delta i utvecklandet av systemet. Enligt 5 § i den lagen kan Finlands Bank när den fullgör sina uppgifter bedriva betalningsrörelse samt clearing av betalningar samt meddela banker och andra penninginstitut samt motsvarande samfund föreskrifter och anvisningar om sedel- och mynthanteringen. Finlands Bank är en del av Europeiska centralbanks-systemet. Nuläget i fråga om clearing av betalningsrörelsen mellan banker och TARGET2-delsystemet i Finlands Bank beskrivs ovan i avsnitt 2.1.

Finlands Bank har på det sätt som anges ovan i avsnitt 2.2.1 en i 12 § i beredskapslagen avsedd skyldighet att vidta förberedelser för att säkerställa att dess uppgifter kan skötas så väl som möjligt också under undantagsförhållanden.

2.2.7 Finansinspektionens anvisningar

Finansinspektionen har den 4 november 2014 utfärdat föreskrifter och anvisningar (8/2014) om hantering av operativa risker i företag under tillsyn inom finanssektorn. Anvisningen i avsnitt 8.3 gäller beredskap för undantagsförhållanden. Den tillämpas bl.a. på kreditinstitut och på i Finland etablerade filialer till kreditinstitut. Dessa är skyldiga att vidta förberedelser för sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen. Rekommendationerna i avsnittet kan även tillämpas på andra allvarliga störningar och kriser än undantagsförhållanden enligt beredskapslagen. Sådana är t.ex. allvarliga hot mot personalens handlingsförmåga eller förstörelse av tillsynsobjektets lokaler eller datormiljö.

Finansinspektionen rekommenderar i ovannämnda föreskrift och anvisning att tillsynsobjektet genomför en riskanalys för att fastställa om de driftssystem som används för produktion av viktiga tjänster och den kompetens som behövs för deras styrning, underhåll, systemhantering och tekniska stöd ska bevaras helt eller till väsentliga delar i Finland eller om det räcker att de kan återtas till Finland enligt förhandsplanerade rutiner.

Finansinspektionen rekommenderar att tillsynsobjekten sörjer för reservsystem som säkerställer betalningsförmedlingen mellan bankerna, clearing, avveckling och förvaring av värdepapper och utbetalningar av pensioner och andra återkommande betalningar också när kritiska system för dessa funktioner i eller utanför Finland inte är tillgängliga. Vidare ska tillsynsobjekten säkerställa en välfungerande infrastruktur för kortbetalningar och kortautentisering i Finland. Finansinspektionen rekommenderar att tillsynsobjekten bör lägga upp reservsystem för att förbereda sig för störningar i internationella och nationella datakommunikationer. Finansinspektionen rekommenderar att it-system och datalager som behövs för produktion av viktiga tjänster sprids geografiskt till minst två platser med olika riskprofiler. Viktiga uppgifter och funktioner kan överföras till EU-området förutsatt att deras lagenlighet, säkerhet och användbarhet för uppfyllande av servicemålen i anvisningen har tryggats.

2.3 EU-rätten

Frågor som gäller bedömningen av kris- och störningssituationer i samhället utifrån EU-rätten och den nationella säkerheten har granskats i regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av beredskapslagen och 79 § i värnpliktslagen (RP 63/2022 rd), som är under behandling i riksdagen.

Beredskap för undantagsförhållande och allvarliga störningssituationer hör enligt fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna till de nationella befogenheterna. Enligt artikel 4.2 i fördraget om Europeiska unionen (nedan *FEU*) ska den nationella säkerheten också i fortsättningen vara varje medlemsstats eget ansvar. I artikeln fastställs dock inte hur fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna exakt ska bestämmas i olika säkerhetsrelaterade frågor. EU-rätten omfattar många områden med direkt eller indirekt betydelse för den nationella säkerheten och den allmänna ordningen.

Grundläggande friheter på finanssektorn i EU är etableringsrätt (artikel 49 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (nedan *FEUF*)), frihet att tillhandahålla tjänster (artikel 56 i FEUF) och fri rörlighet för kapital (artikel 63 i FEUF). Nationella begränsningar av utövandet av dessa friheter är i regel förbjudna. EU:s grundläggande friheter är dock inte absoluta. Medlemsstaterna kan begränsa utövandet av dem i syfte att skydda de mål och intressen som anges i EU:s fördrag. Nationella begränsningar kan vara berättigade genom att åberopa artikel 52 i FEUF när det gäller etableringsrätt, artikel 62 när det gäller fri rörlighet för tjänster och artikel 65 när det gäller fri rörlighet för kapital. Dessutom har EU-domstolen ansett att medlemsstaterna kan motivera nationella åtgärder genom att åberopa s.k. viktiga skäl av allmänt intresse. Nationella åtgärder ska vara förenliga med proportionalitetsprincipen.

Artikel 347 i FEUF innehåller ett allmänt säkerhetsundantag, som gäller tillämpning av EU-rätten vid allvarliga störningar och kriser. Tröskeln för när undantaget tillämpas är mycket hög. Enligt artikeln ska medlemsstaterna samråda med varandra för att genom gemensamma åtgärder i praktiken hindra att nationella åtgärder får negativa effekter på den inre marknaden.

3 Målsättning

Ett syfte med propositionen är att genomföra de nationella reservarrangemang som är nödvändiga för att trygga de tjänster som är kritiska med tanke på verksamheten på finansmarknaden och samhällets funktion. Ett syfte med propositionen är även att trygga de dagliga betalningarna i samhället, såsom genomförandet av gireringar och kortbetalningar samt kontantuttag, i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att det inrättas ett kontosystem inom försörjningsberedskapen som i störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden tryggar de dagliga betalningarna i samhället, såsom gireringar, kortbetalningar och kontantuttag. Kontosystemet inom försörjningsberedskapen ska vid behov tas i bruk i störningssituationer genom beslut av statsrådet. Systemet kan tas i bruk i situationer där kreditinstitutens kontouppgifter eller kontosystem inte är i bruk, betalningar mellan banker inte kan genomföras eller korttransaktioner inte kan verifieras eller förmedlas. Kontosystemet inom försörjningsberedskapen ska bestå av en kontotjänst inom försörjningsberedskapen som tryggar kreditinstitutets kontoverksamhet samt en kortbetalningstjänst inom försörjningsberedskapen som tryggar kortbetalningar. I störningssituationer ska ett kreditinstitut, vars egna system inte är i bruk, ha tillgång till kundernas konto- och kortuppgifter i kontosystemet inom försörjningsberedskapen, som fungerar i stället för det system som störningen gäller. Efter att störningen har upphört ska uppgifterna om konto- och korttransaktionerna returneras till den bank som drabbats av störningarna.

Det föreslås att Verket för finansiell stabilitet ska förvalta kontosystemet inom försörjningsberedskapen. För skötseln av uppgiften föreslås det att Verket för finansiell stabilitet ska ha rätt

att få behövliga uppgifter om konton och betalkort i anslutning till dem. Det föreslås att lagen om förvaltningsavgift till Verket för finansiell stabilitet ses över så att driftskostnaderna för kontosystemet inom försörjningsberedskapen kan tas ut hos de kreditinstitut som i en störningssituation använder sig av tjänster inom kontosystemet.

Dessutom föreslås det för att säkerställa kontinuiteten i kreditinstitutens verksamhet att det inrättas ett reservsystem för genomförande av betalningsrörelse mellan banker, clearing av betalningar och avveckling. Det föreslås att det ska vara Finlands Banks uppgift att förvalta detta system.

Det föreslås att kreditinstitut och betydande filialer åläggs en skyldighet att fortgående upprätthålla beredskap att använda kontosystemet inom försörjningsberedskapen samt det system som förvaltas av Finlands Bank.

I propositionen föreslås också att det inrättas en samarbetsgrupp för hantering av störningssituationer på finansmarknaden som planerar och samordnar de åtgärder som behövs för hantering av störningssituationer, skaffar fram information som behövs för hantering av störningssituationer till stöd för myndigheternas beslutsfattande och tillhandahåller aktörerna information om störningssituationer. Inrättandet av ett lagstadgat organ möjliggör också utbyte av sekretessbelagd information mellan myndigheter och beredskapsskyldiga kreditinstitut.

Propositionen omfattar inte alla sådana åtgärder genom vilka det kunde säkerställas att all betalningsrörelse fungerar i alla upptänkliga störningssituationer. Propositionen fokuserar på att trygga de för samhället viktigaste betalningssätten i allvarliga störningssituationer och under undantagsförhållanden samt i synnerhet i situationer där kreditinstitutens system utomlands inte går att använda.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

4.2.1.1 Konsekvenser för kreditinstitut och filialer

Propositionen inverkar på kreditinstitut och utländska EES-kreditinstituts betydande filialer i Finland genom att ålägga dem en skyldighet att fortgående upprätthålla beredskap att ansluta sig till det föreslagna kontosystemet inom försörjningsberedskapen och till det system som förvaltas av Finlands Bank. För att ett kreditinstitut ska kunna använda dessa system i en störningssituation förutsätts det att kreditinstitutets tekniska förbindelser är förenliga med systemen hos Verket för finansiell stabilitet och Finlands Bank. Detta föranleder personalkostnader för kreditinstituten liksom kostnader för utveckling av de tekniska systemen.

För att kontosystemet inom försörjningsberedskapen ska fungera förutsätts dessutom att kund-, konto- och kortuppgifter lämnas ut till Verket för finansiell stabilitet. Enligt lagen om myndigheten för finansiell stabilitet har kreditinstitut redan en sådan skyldighet att lämna ut uppgifter om kund- och kontouppgifter för insättningsgarantiändamål i fråga om s.k. SCV-filer. Kreditinstituten kan således, om de så önskar, utnyttja sina befintliga metoder för att sammanställa och lämna uppgifter.

Enligt gällande nationell lagstiftning är utländska kreditinstituts betydande filialer däremot inte skyldiga att lämna ut sådana uppgifter till Verket för finansiell stabilitet. För deras del medför utlämnandet av uppgifter i viss mån kostnader för att tillsammans med Verket för finansiell stabilitet skapa säkra förbindelser för utlämnande av uppgifter. Filialerna ska dock på basis av

den reglering som grundar sig på insättningsgarantidirektivet lämna uppgifter som motsvarar SCV-filerna till sina nationella insättningsgarantimyndigheter, vilket innebär att filialerna i princip ska ha motsvarande tekniska förmåga att sammanställa och lämna uppgifter.

Enligt de gällande bestämmelserna innehåller de uppgifter som samlas in från kreditinstituten till Verket för finansiell stabilitet inte uppgifter om betalkort som är kopplade till konton. Till denna del medför sammanställandet och lämnandet av den nya informationen till Verket för finansiell stabilitet i viss mån personalkostnader för kreditinstituten liksom kostnader som hänförs till anpassningen av de tekniska systemen.

Kreditinstitut och filialer ska i enlighet med 5 kap. 17 § i kreditinstitutslagen ha möjlighet att ansöka om ersättning ur försörjningsberedskapsfonden för sådana kostnader som föranleds av åtgärder som beredskapsskyldigheten enligt 16 § i det kapitlet förutsätter och som klart avviker från verksamhet som ska anses vara sedvanlig för kreditinstitut och som medför väsentliga merkostnader. Sådana kostnader kan vara ovannämnda i 16 § 2 mom. i kreditinstitutslagen avsedda kostnader för att skapa och upprätthålla beredskapen att ta i bruk kontosystemet inom försörjningsberedskapen samt för att fullgöra skyldigheten att lämna ut nya uppgifter.

Avsikten är att kostnaderna för inrättande av kontosystemet inom försörjningsberedskapen ska täckas med statsmedel inom ramen för ett anslag som reserveras separat i budgeten. Förvaltningen av kontosystemet inom försörjningsberedskapen ska i fortsättningen vara en lagstadgad uppgift för Verket för finansiell stabilitet och kostnaderna för förvaltningen ska liksom kostnaderna för verkets övriga uppgifter täckas med de förvaltningsavgifter som tas ut av kreditinstitut och värdepappersföretag. Verket för finansiell stabilitet tog 2021 ut förvaltningsavgifter till ett belopp av ca 3 miljoner euro. Om kostnaderna för förvaltningen av kontosystemet inom försörjningsberedskapen uppgår till 1,5–2 miljoner euro, skulle de proportionella förvaltningsavgifter som verket tar ut på motsvarande sätt öka med 50–66 procent. För närvarande har de förvaltningsavgifter som tas ut av kreditinstitut varit ca 160 euro för de minsta instituten och ca 1,5 miljoner euro för de största instituten. I fråga om utländska EES-kreditinstituts filialer har den minsta avgiften varit ca 15 000 euro och den största 35 000 euro.

Inrättandet av kontosystemet inom försörjningsberedskapen påverkar inte kreditinstitutens sedvanliga verksamhet eller deras möjligheter att inom ramen för kreditinstitutslagstiftningen besluta om de system som de använder i sin affärsverksamhet.

Den precisering av skyldigheten att vidta förberedelser som ingår i propositionens andra lagförslag förväntas inte medföra några väsentliga ekonomiska konsekvenser för kreditinstituten, eftersom det i ändringen är fråga om att utvidga bestämmelsens tillämpningsområde till att omfatta också allvarliga störningssituationer under normala förhållanden. Den förändring i omvärlden som det aktuella säkerhetsläget medför kan dock förutsätta att kreditinstituten gör större satsningar på beredskapsplanering och beredskap än för närvarande.

4.2.1.2 Ekonomiska konsekvenser för myndigheterna

Förvaltningen av kontosystemet inom försörjningsberedskapen är en ny lagstadgad uppgift för Verket för finansiell stabilitet. Anskaffningen av de tjänster som hänförs till systemet och upprätthållandet av beredskapen förutsätter också att personalresurserna vid verket ökas. Kostnaderna för inrättandet av kontosystemet har under beredningen beräknats uppgå till ca 2,5 miljoner euro och kostnaderna för förvaltningen till ca 1,5–2 miljoner euro per år.

Avsikten är att kostnaderna för inrättande av kontosystemet inom försörjningsberedskapen ska täckas med statsmedel inom ramen för ett anslag som reserveras separat i budgeten. Förvaltningen av kontosystemet inom försörjningsberedskapen ska i fortsättningen vara en lagstadgad uppgift för Verket för finansiell stabilitet och kostnaderna för förvaltningen, inklusive de personalresurser som behövs för skötseln av uppgifterna, ska liksom kostnaderna för verkets övriga uppgifter täckas med de förvaltningsavgifter som tas ut av kreditinstitut och värdepappersföretag.

När det gäller reservarrangemanget för betalningar mellan banker har konsekvenserna samband med genomförandet av reservarrangemanget för den infrastruktur för betalningssystem som Finlands Bank driver. Konsekvenserna för Finlands Bank hänför sig närmast till ändringsarbeten i fråga om datasystemen samt till kompetensutveckling i fråga om reservarrangemanget och förvaltningen av systemet. Finlands Bank ska svara för kostnaderna för inrättandet och förvaltningen av reservarrangemanget för betalningar mellan banker. De kreditinstitut som ansluter sig till reservarrangemanget ska täcka sina kostnader som föranleds av deltagandet i arrangemanget.

För finansministeriets del hänför sig konsekvenserna särskilt till styrning och genomförande av beredskapsplanering. Finansministeriet föreslås ha ansvar för verksamheten inom den föreslagna samarbetsgruppen för hantering av störningssituationer på finansmarknaden, lagberedningen i anknytning till beredskapsplaneringen samt myndighetssamarbetet. Dessa uppgifter bedöms öka arbetsmängden med ungefär två årsverken.

De föreslagna ändringarna bedöms påverka beloppet av det understöd som ur försörjningsberedskapsfonden beviljas de beredskapsskyldiga aktörerna inom finanssektorn. Ur försörjningsberedskapsfonden kan det beviljas understöd för beredskapsskyldiga aktörers kostnader för åtgärder som betydligt avviker från de krav som ställs på sedvanlig affärsverksamhet. Under den tid den nuvarande lagstiftningen gällt har beredskapsskyldiga företag på finansmarknaden av försörjningsberedskapsfondens medel beviljats endast enskilda investeringsunderstöd.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

De föreslagna ändringarna har omfattande konsekvenser för myndigheternas verksamhetsförutsättningar. Genom propositionen har man för avsikt att i allvarliga störningssituationer och under undantagsförhållanden trygga kontinuiteten även i den offentliga sektorns betalningsrörelse. Statens, landskapens och kommunernas likviditetsförvaltning och betalningsrörelse är beroende av de tjänster som beredskapsskyldiga företag producerar. Myndigheterna har, när de skaffar betalningsrörelsetjänster, möjlighet att påverka den beredskapsnivå som krävs av de tjänsteleverantörer de anlitar. Med tanke på betalningsrörelsen är det dock också nödvändigt att säkerställa att betalningsmottagarna kan göra och ta emot betalningar. Myndigheternas möjligheter att påverka beredskapen i fråga om betalningar mellan banker och kortbetalningar är begränsade när det kommer till sedvanlig anskaffning av tjänster. Syftet med de föreslagna ändringarna är att säkerställa att nödvändiga betalningar kan genomföras under alla förhållanden. Myndigheternas likviditetsförvaltning och förmåga att verkställa betalningar är nödvändiga t.ex. för att kunna säkerställa utkomstskyddet och förutsättningarna för försvaret. De transaktioner som staten genomför uppgår på årsnivå till ca 30 miljarder stycken och 100 miljarder euro. I syfte att t.ex. betala förmåner som beviljas av Folkpensionsanstalten genomförs dessutom på årsnivå ca 40 miljarder transaktioner, som uppgår till ca 15 miljarder euro.

De föreslagna ändringarna har konsekvenser också för de myndighetsfunktioner som upprätthåller stabiliteten på finansmarknaden. Hinder i användningen av infrastrukturen på finansmarknaden skulle hindra t.ex. de penningpolitiska åtgärder som Finlands Bank har vidtagit som

en del av Eurosystemet, sådan clearing i centralbankspengar som är nödvändig med tanke på betalnings- och värdepappersrörelsen samt tillhandahållandet av nödvändig likviditet i störningssituationer. En omfattande störningssituation i infrastrukturen på finansmarknaden skulle också lamslå funktionsförmågan hos insättningsgarantisystemet och Verket för finansiell stabilitet, vilka upprätthåller insättarnas förtroende. I krissituationer kan också andra stabiliseringsåtgärder som det allmänna genomför ha stor betydelse. Det är inte möjligt att genomföra dessa åtgärder om myndigheterna blir insolventa.

4.2.3 Samhälleliga konsekvenser

Samhällets vitala funktioner är funktionshelheter som är nödvändiga för samhällets funktionsduglighet och som ska upprätthållas i alla situationer. Störningar i samhällets vitala funktioner kan leda till att grunderna för den statliga suveräniteten, befolkningens levnadsmöjligheter och det ekonomiska systemet undergrävs.

Störningar i infrastrukturen och hinder i användningen av kritiska system på finansmarknaden kan äventyra kontinuiteten i samhällets vitala funktioner. En fungerande ekonomi och infrastruktur samt tryggheten av befolkningens minimiförsörjning förutsätter bl.a. förmåga att göra, förmedla och ta emot betalningar. De föreslagna ändringarna har således en stor inverkan på tryggheten av samhällets vitala funktioner och den nationella säkerheten.

Utifrån det som konstateras ovan är det mycket svårt att beräkna sannolikheten uttryckt i numerisk form eller göra en konsekvensbedömning för en situation där betalningssystemet slutar fungera. Till exempel i samband med den nationella riskbedömning som genomfördes 2015 tog man som utgångspunkt för omfattande störningar som riktar sig mot samhällets vitala funktioner att dessa händelser är möjliga och att konsekvenserna av dem är så betydande att samhället måste bereda sig på dem i vilket fall som helst.

4.2.4 Konsekvenser för hushållen och konsumenterna

Medborgarnas försörjning är direkt beroende av olika tjänster på finansmarknaden. Verksamheten i det moderna samhället förutsätter ett fungerande bankkonto. Till exempel systemet för dagligvaruförsörjningen kräver ett fungerande betalningssystem. På motsvarande sätt kräver betalningen av löner, pensioner och andra förmåner inom socialförsäkringen en fungerande betalningsrörelse. Propositionen tryggar möjligheten för fysiska personer att göra gireringar och kortköp, lyfta kontanter och till sitt konto få bl.a. lön eller förmåner.

Om det uppstod hinder i användningen av finansieringssystemet skulle det ha betydande indirekta konsekvenser för befolkningens försörjning och levnadsmöjligheter. Om företagsverksamheten stannade av och myndigheterna blev insolventa skulle detta i praktiken radera förutsättningarna för försörjningen.

Personer som är berättigade till minimiförmåner är i en mycket sårbar ställning. Praktisk erfarenhet av störningssituationer under normala förhållanden har visat att särskilt de vars ekonomi är beroende av minimiförmåner är i en sårbar ställning redan när det är kortvariga störningar i utbetalningen av förmånerna. Till denna del bör det tas särskild hänsyn till att reservarrangemangen för Folkpensionsanstaltens och t.ex. arbetspensionsbolagens utbetalningar baserar sig på antagandet att de betalningsrörelsetjänster som bankerna tillhandahåller fungerar.

4.2.5 Konsekvenser för samhällsekonomin och företagsverksamheten

Ett välfungerande system för dagliga betalningar är en nödvändig förutsättning för den ekonomiska verksamheten. Företagsverksamheten är helt beroende av de på finansmarknaden verk samma företagens tjänster och den infrastruktur som upprätthålls av dessa företag. I samband med olika ekonomiska kriser har man observerat att t.ex. en åtstramning av kreditgivningen under normala förhållanden har direkta återverkningar på företagens verksamhetsförutsättningar och samhällsekonomin utveckling. Konsekvenserna av hinder i fråga om betalningsförmedling samt likvida medel och annan kortvarig likviditetsförvaltning är mycket mer direkta och betydande än detta.

Det föreslagna kontosystemet inom försörjningsberedskapen gör det möjligt för företag att bl.a. få tillgång till företagets konto och genomföra gireringar också när banken drabbats av en störningssituation.

Vid sidan av direkta konsekvenser inverkar omfattande störningar i de dagliga betalningarna på företagsverksamheten även genom att anskaffning av olika kritiska produktionsinsatser förhindras. I samhället har man allmänt strävat efter att bereda sig på sådana situationer genom olika försörjningsberedskapsarrangemang, t.ex. genom att trygga logistikarrangemangen. I en situation där även myndigheternas ekonomiska verksamhetsmöjligheter hindras, kan inte heller sådana arrangemang genomföras.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Utgångspunkten för beredningen har varit att på kort sikt genomföra de åtgärder som krävs för att trygga de dagliga betalningarna och att förbereda sig för en situation där de system som kreditinstituten normalt använder inte är tillgängliga. Beredningen har på grund av det aktuella säkerhetsläget begränsats till praktiska åtgärder som kan vidtas på kort sikt.

Ett viktigt alternativ som utretts vid beredningen har varit att genomföra de åtgärder som krävs för att trygga de dagliga betalningarna på ett sätt som inte förutsätter att lagstiftningen ändras. Vid beredningen kom man dock fram till att genomförandet av de behövliga åtgärderna enligt den tidtabell som det aktuella säkerhetsläget förutsätter kräver att de behövliga reservarrangemangen ordnas som offentliga tjänster, och bestämmelser om genomförandet av sådana ska utfärdas genom lag. Dessutom ska det föreskrivas i lag om ordnandet av det dataskydd som behandlingen av uppgifter inom ramen för kontosystemet inom försörjningsberedskapen förutsätter med beaktande också av de krav som hänför sig till EU:s allmänna dataskyddsförordning² och de konstitutionella krav som hänför sig till skyddet för privatlivet.

Vid beredningen stannade man för en bedömning enligt vilken det är tydligast för både myndigheterna och kreditinstituten att parternas deltagande i reservarrangemangen står på en klar rättslig grund. Vid beredningen bedömdes att detta skulle vara enklast att strukturera som en del av den gällande kreditinstitutslagens bestämmelser om skyldigheten att vidta förberedelser för

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska person med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

undantagsförhållanden. Detta gör det samtidigt möjligt för kreditinstituten att ur försörjningsberedskapsfonden få ersättning för de förberedelser som de ska vidta för att ansluta sig till reservarrangemangen.

I propositionen har användningen av kontosystemet inom försörjningsberedskapen begränsats till kreditinstitut samt till sådana betydande filialer som definieras i lagen om Finansinspektionen. Ett alternativ hade varit att filialer av alla storlekar ålagts skyldighet att förbereda sig på införandet av kontosystemet inom försörjningsberedskapen och utlämnandet av uppgifter till det. Den föreslagna regleringen täcker dock största delen av de filialer som insättarna använder i Finland. Med beaktande dessutom av att beredskapen att använda kontosystemet inom försörjningsberedskapen och utlämnandet av uppgifter medför vissa kostnader för filialerna, ansågs det med tanke på proportionalitetsprincipen motiverat att begränsa skyldigheten till att gälla endast betydande filialer. Definitionen av begreppet betydande filial baserar sig på EU-lagstiftningen och på beslut som Finansinspektionen fattat med stöd av den. I fråga om uppgiften att förvalta kontosystemet för försörjningsberedskapen bedömdes också andra finansmarknadsmyndigheter som alternativ. Det ansågs inte ändamålsenligt att anvisa ministeriet en operativ uppgift av den typ som kontosystemet inom försörjningsberedskapen är, eftersom det hade förutsatt att en separat operativ myndighetsenhet inrättas och att enhetens administrativa ställning ordnas. På motsvarande sätt bedömdes det att anvisandet av uppgiften till Finansinspektionen inte helt enkelt kan kombineras med dess uppgifter som tillsynsmyndighet. Som ett alternativ bedömdes att uppgiften anvisas Finlands Bank, vars nuvarande uppgifter omfattar att för sin del sörja för betalningssystemets och det övriga finansiella systemets tillförlitlighet och effektivitet samt delta i utvecklandet av systemet.

Verket för finansiell stabilitet har redan på basis av sina nuvarande uppgifter och befogenheter uppgifter i anslutning till trygghandet av insättarnas tillgodohavanden och enligt gällande lagstiftning rätt och i praktiken funktionell förmåga att behandla också detaljerade uppgifter om insättningar som en del av sin verksamhet som insättningsgarantimyndighet. Verket för finansiell stabilitets uppgifter och dess rätt att behandla uppgifter ska utvidgas från genomförandet av insättningsgarantin till allvarliga störningssituationer i anslutning till insättnings- och betalningssystemet, beredskap för sådana situationer samt behandling av uppgifter som gäller betalkort. Förslaget att Verket för finansiell stabilitet är personuppgiftsansvarig för kontosystemet inom försörjningsberedskapen innebär inte som helhet betraktat någon väsentlig ny grund för behandlingen av personuppgifter, till skillnad från om uppgiften anvisades Finlands Bank eller någon annan myndighet.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

5.2.1 Sverige

I Sverige föreskrivs det om beredskap för undantagsförhållanden och om särskilda befogenheter för undantagsförhållanden genom lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544), och lagen om totalförsvaret och höjd beredskap (1992:1403). Dessa kompletteras av förordningen om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap (2015:1052). I den förordningen föreskrivs det om utsedda ansvariga myndigheters skyldighet att utveckla beredskapen inom sitt ansvarsområde. I bilagan till förordningen förtecknas de bevakningsansvariga myndigheterna.

Myndigheter med ansvar för beredskapsfrågor och beredskapen på finansmarknaden är Finansinspektionen, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Riksgäldskontoret, Skatteverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB. Under MSB finns CERT-SE, som är

Sveriges nationella CSIRT (Computer Security Incident Response Team), en enhet för hantering av it-säkerhetsincidenter. Den samarbetar med såväl offentliga som privata sammanslutningar i syfte att identifiera och analysera risker och sårbarheter som hotar samhället.

Samverkansområdet ekonomisk säkerhet (SOES) är ett samarbetsorgan för myndighetsorganisationer och dess syfte är att utveckla krisberedskapen för att betalningsflöden som är viktiga med tanke på samhället ska säkerställas även under kristider. SOES:s verksamhet grundar sig på förordningen om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap.

Samarbetsorganisationen för de viktigaste privata och offentliga aktörerna på finansmarknaden, Finansiella sektorns privat-offentliga samverkan (FSPOS) är ett frivilligt forum för att utveckla krisberedskapen på finansmarknaden. Medlemmarna i FSPOS utbyter information, kartlägger kritiska processer och ordnar gemensamma övningar.

I Sverige har det utarbetats ett kommittébetänkande (SOU 2021:103) om ett nytt system som stärker den civila säkerheten och krisberedskapen. Vissa statliga myndigheter föreslås bli s.k. beredskapsmyndigheter. Myndighetsstrukturerna förblir i huvudsak desamma i fråga om beredskapsärenden och beredskap. Den nya myndighetsstrukturen avses träda i kraft i oktober 2022. Samtidigt ska det i Sverige inrättas tio separata beredskapssektorer. Till dessa sektorer hör bl.a. ekonomisk säkerhet och finansiella tjänster. För varje beredskapssektor utses egna ansvariga myndigheter som också samarbetar med Sveriges försvarsmakt. Den ansvariga myndigheten för den ekonomiska säkerheten är Försäkringskassan och den ansvariga myndigheten för finansiella tjänster är Finansinspektionen.

I Sverige har det också lagts fram en proposition med förslag till ny riksbankslag (proposition 2021/22:41) som avses träda i kraft vid ingången av 2023. Genom förslaget förtydligas Sveriges centralbanks (Riksbanken) ansvar i beredskapsfrågor. Riksbanken bör enligt förslaget förbereda sig på både fredstida krissituationer och andra situationer med höjd beredskap så att det också då är möjligt att göra betalningar. Riksbanken ska också ges rätt att meddela föreskrifter till företag som har en särskilt stor betydelse med tanke på genomförande av betalningstransaktioner och beredskap.

5.2.2 Estland

I Estland föreskrivs det om krisverksamheten under fredstid i lagen om nödsituationer (Hädaolukorra seadus), som trädde i kraft den 1 juli 2017. I 36 § i den lagen anges samhällets vitala tjänster och de myndigheter som ansvarar för att säkerställa kontinuiteten i dem. Enligt 3 mom. i den paragrafen ska centralbanken i Estland säkerställa kontinuiteten i betaltjänsterna (makseteenus) och penningförsörjningen (sularaharinglus).

Enligt 37 § 1 mom. i lagen om nödsituationer ska den myndighet som svarar för kontinuiteten i en vital tjänst samordna åtgärder för kontinuitet, ge råd till serviceproducenter, övervaka beredskapsåtgärder, godkänna riskbedömningar i fråga om kontinuiteten och kontinuitetsplanerna samt utarbeta en plan för nödsituationer och organisera nödsituationsövningar. I 2 och 3 mom. i den paragrafen finns ett bemyndigande för den ansvariga myndigheten att utfärda föreskrifter som omfattar närmare definition av vitala tjänster samt servicenivå, krav på motståndskraft mot störningar, maximitid för störningar, eventuella krav som gäller utläggning på entreprenad, eventuella förutsättningar för utlysande av nödtillstånd, ordnande av rapportering om nödsituation eller risk eller andra betydande krav för att kontinuiteten ska säkerställas.

I 38 § i lagen om nödsituationer definieras vad som avses med leverantörer av vitala tjänster och ställs det upp krav för dem. Kraven omfattar bl.a. utarbetande av beredskapsplan, vidtagande av vissa beredskapsåtgärder, säkerställande av kontinuiteten i beredskapen, skyldighet att anmäla störningar till den behöriga myndigheten för nödsituationer, deltagande i avhjälpande av störningssituationen i enlighet med beredskapsplanen och ordnande av övningar minst vartannat år.

Enligt 41 § 2 mom. i lagen om nödsituationer är en leverantör av en vital tjänst skyldig att säkerställa kontinuiteten i den vitala tjänsten på ett sätt som inte är beroende av informationssystem som finns utomlands, om det informationssystem som säkerställer den vitala funktionen finns i en främmande stat.

Centralbanken i Estland har med stöd av den tidigare gällande lagen om nödsituationer utfärdat en preciserande föreskrift om betaltjänsterna och penningförsörjningen och om säkerställande av kontinuiteten i verksamheten (Makseteenuse ja sularaharingluse kirjeldus ja toimepidevuse nõuded, som trädde i kraft den 8 mars 2019). I föreskriften fastställs betaltjänsternas och penningförsörjningens betydelse som vitala tjänster, föreskrivs det om krav och åtgärder för att förhindra avbrott i dessa vitala tjänster och förbereds hantering av nödsituationer. Föreskriften tillämpas enligt 2 § genom separat beslut på de namngivna sammanslutningarna. Dessa är enligt ett beslut av den 8 mars 2019 AS SEB Pank, Swedbank AS, Luminor Bank AS och AS LHV Pank.

De betaltjänster (Makseteenused) som enligt 3 § betraktas som vitala är interna betalningar som görs av tjänsteleverantören, betalningar mellan tjänsteleverantörer och kortbetalningar som görs av tjänsteleverantören. En tjänst som tillhandahålls av en tjänsteleverantör och som gör det möjligt för kunderna att sätta in och ta ut kontanter från ett betalkonto ska enligt 4 § betraktas som en vital kontanttjänst (Sularahinglus).

I 5 § 2 mom. i föreskriften definieras skyldigheterna för den som tillhandahåller en vital tjänst i syfte att säkerställa kontinuiteten i driften av de centrala informationssystemen och informationsanordningarna vid avbrott i el- och dataförbindelserna. I 6 § i föreskriften fastställs miniminivån för de vitala tjänsterna i en nödsituation. I en nödsituation ska tjänsteleverantören säkerställa att minst 10 procent av bankomaterna fungerar, att betalningar mellan tjänsteleverantörens egna och andra tjänsteleverantörers konton görs minst en gång per dag, att dess alternativa informationssystem och informationsutrustning är i drift, att korttransaktioner kan genomföras i samarbete med tredje parter och att tjänster kan tillhandahållas till en volym som motsvarar minst 70 procent av det genomsnittliga antalet transaktioner en vanlig dag.

Föreskriftens 10 § gäller omfattande störningar i tjänsterna. Som sådana betraktas enligt 1 mom. i fråga om betaltjänster störningar i funktionen av avvecklingssystemet mellan banker eller att systemets funktion upphör helt. När det gäller kontantförsörjningen anses enligt 2 mom. som omfattande störning en omfattande störning av kontanttjänsterna eller att de upphör helt. Enligt 3 mom. är det Estlands centralbank som ska organisera lösningen av en sådan omfattande störning. Tjänsteleverantörerna ska enligt 11 § 1 mom. underrätta centralbanken om avbrott i de vitala tjänsterna.

5.2.3 Danmark

Enligt 24 § i Danmarks beredskapslag (Beredskabsloven) ansvarar varje ministerium för beredskapsåtgärderna inom sitt förvaltningsområde och för åtgärdernas kontinuitet under undantagsförhållanden. Ministeriernas planer för nödsituationer sänds för godkännande till den myndighet

som ansvarar för säkerheten och beredskapen i samhället. Ministerierna kan styra offentlighets- och privaträttsliga samfund i deras planering eller genomförande av åtgärder samt kräva särskilda åtgärder av dem. Ministerierna kan ålägga företag att t.ex. vidta särskilda åtgärder i fråga om vissa tjänster. Staten kan ersätta de extra kostnader som beredskapsåtgärderna orsakar.

År 2016 bildades ett samarbetsforum för aktörer på finansmarknaden (Finansiellt Sektorforum for Operationel Robusthed, FSOR), med syftet att utveckla den operationella funktionssäkerheten och beredskapen på finansmarknaden. I samarbetet deltar finansmarknadens myndighetsorganisationer samt de största bankerna, de som förvaltar ett betalningssystem samt andra aktörer på finansmarknaden. FSOR har inrättat ett kriscenter som ska samordna krisåtgärder, ordna krisberedskapsövningar och t.ex. med simulerade cyberattacker testa motståndskraften i aktörernas centrala informationssystem. FSOR har också utarbetat en detaljerad krishanteringsplan för att finansbranschen ska kunna reagera samordnat på en krissituation.

I Danmark inrättades 2018 ett riskforum för ömsesidiga risker (Risikoforum for Gensidige Afhængigheder, RGA). I praktiken arbetar forumet i arbets- och styrgrupper som består av nyckelaktörer verksamma inom infrastrukturen. Syftet med forumet är att hantera och minska riskerna för ömsesidigt beroende mellan nyckelaktörer inom den finansiella infrastrukturen. RGA koncentrerar sig på att stärka de centrala systemens hållbarhet och samordna beredskapsåtgärderna. RGA identifierar riskerna, som aktörerna strävar efter att lösa i samarbete. RGA kan hänskjuta de problem som kräver en mer omfattande granskning till FSOR.

6 Remissvar

På grund av den skyndsamma beredningen har det inte ordnats någon remissbehandling om propositionen och inte heller har utlåtande begärts av Europeiska centralbanken. Före överlämnandet av propositionen har det för i Finland verksamma centrala kreditinstitut ordnats ett diskussions- och samrådsmöte den 16 juni 2022 och beretts tillfälle att framföra synpunkter på propositionsutkastet mellan den 14 och 17 juni 2022.

Det förslag om inrättande av en samarbetsgrupp för hantering av störningssituationer på finansmarknaden som ingår i propositionen ingick i promemorian från finansministeriets arbetsgrupp som tidigare beredde en revidering av lagstiftningen om beredskapsskyldighet inom finanssektorn, om vilken ett remissförfarande ordnades den 16 augusti–den 27 september 2018.³ Utlåtande om arbetsgruppens förslag begärdes också av Europeiska centralbanken.

Inställningen till förslaget om att inrätta en samarbetsgrupp var i allmänhet positiv under remissen. Motiveringen till bestämmelserna har preciserats utifrån remissvaren från justitieministeriet, försvarsministeriet och Transport- och kommunikationsverket.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om vissa arrangemang för tryggnad av försörjningsberedskapen inom finansbranschen

1 §. Tillämpningsområde. I propositionen föreslås att det stiftas *en ny lag* om vissa arrangemang för tryggnad av försörjningsberedskapen inom finansbranschen.

³ Remisshandlingarna, de inkomna yttrandena och sammandraget av dem finns tillgängliga på adressen <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM115:00/2016>

Den föreslagna lagen hänför sig till tryggande av försörjningsberedskapen med tanke på allvarliga störningssituationer och undantagsförhållanden. Syftet med de arrangemang som avses i lagen är att säkerställa att kreditinstitutens uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt så att samhällets vitala funktioner tryggas. Lagen påverkar inte de övriga uppgifter som Verket för finansiell stabilitet, Finlands Bank eller Finansinspektionen har eller tillämpningen av befogenheter enligt annan lagstiftning.

2 §. Definitioner. I paragrafen anges de definitioner som föreslås i lagen.

Enligt *1 mom. 1 punkten* avses med kreditinstitut i lagen ett kreditinstitut som avses i 1 kap. 7 § 1 mom. i kreditinstitutslagen.

Enligt 1 mom. *2 punkten* avses med insättning i denna lag en insättning som avses i lagen om myndigheten för finansiell stabilitet.

I 1 mom. *3 punkten* ingår en definition av inlåningskonto.

I 1 mom. *4 punkten* definieras begreppet betaltjänst, som ska användas i den föreslagna lagen, på motsvarande sätt som i 1 § 2 mom. i betaltjänstlagen (290/2010). Enligt definitionen ska betaltjänst vara ett brett begrepp. Den föreslagna lagen gäller genomförandet av betaltjänster som är centrala med tanke på försörjningsberedskapen. De betaltjänster som ingår i kontosystemet inom försörjningsberedskapen preciseras enligt det föreslagna 4 § 5 mom. genom en förordning av statsrådet.

I 1 mom. *5 punkten* definieras kontosystem inom försörjningsberedskapen. Kontosystemet inom försörjningsberedskapen gör det möjligt att använda betaltjänster som är centrala med tanke på försörjningsberedskapen i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden. Systemet bidrar också till att säkerställa kontinuiteten i kreditinstitutens verksamhet.

I *2 mom.* föreskrivs att den föreslagna lagens bestämmelser om kreditinstitut ska tillämpas på sådana filialer till ett EES-kreditinstitut som Finansinspektionen har utsett till betydande filialer.

3 §. Kontosystem inom försörjningsberedskapen. I det föreslagna 3 § *1 mom.* ingår bestämmelser om det nya kontosystem inom försörjningsberedskapen som ska inrättas. Kontosystemet inom försörjningsberedskapen ska förvaltas av Verket för finansiell stabilitet.

Verket för finansiell stabilitet ska också vara en sådan personuppgiftsansvarig som avses i den allmänna dataskyddsförordningen med tanke på behandlingen av personuppgifter. På behandling av personuppgifter i samband med kontosystemet inom försörjningsberedskapen kan artikel 6.1 c och 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen tillämpas som rättslig grund. Enligt artikel 6.1 c är behandlingen av personuppgifter laglig om behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige. Enligt artikel 6.1 e är behandlingen tillåten när den är nödvändig för utförande av en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Med beaktande av att det i den föreslagna lagen föreskrivs om Verket för finansiell stabilitets uppgift att i egenskap av personuppgiftsansvarig förvalta kontosystemet inom försörjningsberedskapen i syfte att trygga betaltjänster som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen, är den primära rättsliga grunden för behandling av personuppgifter i registret artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen enligt vilken den registrerades rättigheter bestäms. Behandlingen kan dock samtidigt också anses vara förenad med utförande av en uppgift av allmänt intresse eller med utövning av offentlig makt som avses i led e.

Kontosystemet inom försörjningsberedskapen kan tas i bruk endast i sådana allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under sådana undantagsförhållanden enligt beredskapslagen, där en bank inte har tillgång till de konto- eller kortsystem som den använder. Störningen får till sin natur och varaktighet inte vara en kortvarig tillfällig störning. För allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och för undantagsförhållanden redogörs det närmare nedan i motiveringen till den föreslagna 5 kap. 16 § i kreditinstitutslagen.

I 2 mom. föreskrivs det om det centrala innehållet i kontosystemet inom försörjningsberedskapen. Kontosystemet inom försörjningsberedskapen ska bestå av en kontotjänst inom försörjningsberedskapen som tryggar möjligheterna att använda kontouppgifter samt en kortbetalningstjänst inom försörjningsberedskapen som tryggar kortbetalningar. Kontotjänsten inom försörjningsberedskapen gör det möjligt att tillhandahålla kreditinstituts betaltjänster som är centrala med tanke på försörjningsberedskapen i allvarliga störningssituationer eller under undantagsförhållanden. Kortbetalningstjänsten inom försörjningsberedskapen tryggar utställandet av betalkort (debitkort) som är kopplade till betalkonton. Som en del av kortbetalningstjänsten inom försörjningsberedskapen upprätthålls köpmännens kapacitet att behandla betalningstransaktioner i Finland, om systemen hos den tjänsteleverantör som de normalt använder inte är tillgängliga eller om möjligheten att använda dessa tjänster annars förhindras. De betaltjänster som tillhandahålls i kontosystemet inom försörjningsberedskapen anges närmare genom förordning av statsrådet i enlighet med det föreslagna 4 § 5 mom.

4 §. Ibruktagningsberedskap i anslutning till kontosystemet inom försörjningsberedskapen samt ibruktagande av systemet. I paragrafen föreskrivs om de centrala funktionerna i kontosystemet inom försörjningsberedskapen. Enligt det föreslagna 1 mom. ska Verket för finansiell stabilitet kontinuerligt upprätthålla beredskapen att ta i bruk kontosystemet inom försörjningsberedskapen. För upprätthållandet av ibruktagningsberedskapen har Verket för finansiell stabilitet rätt att av kreditinstitut få sådana för upprätthållandet av ibruktagningsberedskapen nödvändiga uppgifter som förtecknas närmare i det föreslagna 3 mom. Användningsändamålet omfattar också en rätt att behandla och få sådana uppgifter för genomförande av testningsåtgärder som är nödvändiga med tanke på beredskapen. Bestämmelser om kreditinstitutens skyldighet att upprätthålla beredskapen att ansluta sig till kontosystemet inom försörjningsberedskapen föreslås i 5 kap. 16 § i kreditinstitutslagen.

I 2 mom. föreskrivs det om ibruktagande av kontosystemet inom försörjningsberedskapen. Kontosystemet inom försörjningsberedskapen tas i bruk, om ett kreditinstitut till följd en allvarlig störningssituation under normala förhållanden eller till följd av undantagsförhållanden inte kan använda de system som det normalt använder och som behövs för de insättningar och betaltjänster som är centrala med tanke på försörjningsberedskapen. Störningen ska till sin natur och varaktighet vara någon annan störning än en kortvarig tillfällig störning och störningen ska gälla betaltjänster som är centrala med tanke på försörjningsberedskapen, såsom kortbetalningar, kontantuttag eller gireringar. Allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt undantagsförhållanden beskrivs närmare nedan i motiveringen till den föreslagna 5 kap. 16 § i kreditinstitutslagen. Finansinspektionen får redan som en del av sina nuvarande befogenheter information om sådana störningar av kreditinstituten. I 71 § i lagen om Finansinspektionen föreskrivs det om Finansinspektionens rätt och skyldighet att lämna ut sekretessbelagd information till andra myndigheter. I 71 § 6 mom. i lagen om Finansinspektionen anges det särskilt att Finansinspektionen ska, trots vad som någon annanstans i lag föreskrivs om sekretessbelagd information, utan dröjsmål informera finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Finlands Bank och Verket för finansiell stabilitet om inspektionen fått veta något som kan ha inverkan på finansmarknadens stabilitet eller orsaka betydande störningar i det finansiella systemet.

Det föreslås att statsrådet ska fatta beslut om ibruktageandet av kontosystemet inom försörjningsberedskapen. Före beslutet ska finansministeriet begära in yttrande i frågan från Finlands Bank, Finansinspektionen och Verket för finansiell stabilitet. Avsikten med det lagstadgade yttrandeförfarandet är att säkerställa att viktiga och ekonomiskt betydande beslut genomgår en så mångsidig prövning som möjligt utifrån sakkunskapen hos alla centrala finansmarknadsmyndigheter. I undantagsfall, om ärendet är synnerligen brådskande, behöver yttrandeförfarandet inte iaktas. Vid beslutsfattandet ska dessutom som allmän lag iaktas förvaltningslagens (434/2003) bestämmelser om t.ex. hörande av part. I praktiken ska som part betraktas ett kreditinstitut som på grund av en störningssituation inte kan använda sina normala system och som måste övergå till att använda tjänsterna inom kontosystemet inom försörjningsberedskapen.

Om kontosystemet inom försörjningsberedskapen tas i bruk, behandlas betalningstransaktionerna för kunderna hos den bank som störningen gäller i kontosystemet inom försörjningsberedskapen. Kontosystemet inom försörjningsberedskapen ska under störningen tillhandahålla tjänster för den bank som störningen gäller och dess kunder. När störningen är över ska kundernas uppdaterade kontouppgifter samt uppgifter om betalningstransaktioner och korttransaktioner överföras tillbaka till de system som den bank som störningen gäller normalt använder.

I 3 mom. föreskrivs det om de uppgifter som förutsätts för att kontosystemet inom försörjningsberedskapen ska fungera och om kreditinstitutens skyldighet att lämna dessa uppgifter. Enligt bestämmelsen ska kreditinstitutet lämna Verket för finansiell stabilitet uppdaterade kontouppgifter om finländska inlåningskonton samt om betalkort som är kopplade till dessa konton.

För att kontosystemet inom försörjningsberedskapen ska kunna tas i bruk i en störningssituation förutsätts bland annat uppgifter om namnen på samt kontonummer, betalkortsnummer och saldot på kontot för kunderna i den bank som störningen gäller. Dessa uppgifter ska fungera som grund för de betalningar, gireringar och kontantuttag som kunderna gör i kontosystemet inom försörjningsberedskapen. För att uppgifterna ska vara tillgängliga i en störningssituation ska Verket för finansiell stabilitet enligt det föreslagna 1 mom. ha rätt att få dessa uppgifter också i anslutning till upprätthållandet av ibruktagningsberedskapen.

Verket för finansiell stabilitet samlar hos finländska kreditinstitut för närvarande in största delen av de uppgifter som förutsätts för kontosystemet inom försörjningsberedskapen och som behövs för förberedelser för betalning av insättningsgaranti i form av så kallade Single Customer View-filer (*SCV-fil*). SCV-filerna innehåller dock inte uppgifter om till exempel en kunds betalkort. För att betalkorten i en störningssituation ska kunna styras på nytt via försörjningsberedskaps-tjänsten till kontosystemet inom försörjningsberedskapen, krävs det uppgifter om betalkortets nummer och det konto som det är kopplat till. Med tanke på behandlingen av personuppgifter är uppgifterna om betalkort till sin karaktär sådana nya uppgifter som Verket för finansiell stabilitet inte behandlar utifrån sina skyldigheter enligt gällande lagstiftning.

Dessutom ska kreditinstitutet lämna andra nödvändiga tekniska uppgifter som hänför sig till genomförandet av betaltjänster. Sådana uppgifter kan vara bl.a. uppgifter som hänför sig till betalningsmaterial som gäller periodiskt återkommande betalningar eller andra motsvarande uppgifter som är nödvändiga för att betaltjänsterna ska kunna genomföras. I 4 mom. föreslås bestämmelser om att Verket för finansiell stabilitet har möjlighet att använda ovannämnda SCV-uppgifter i kontosystemet inom försörjningsberedskapen, om verket av någon anledning inte annars har tillgång till motsvarande uppgifter. I enlighet med 4 mom. ska kreditinstitutet vara skyldiga att lämna dessa uppgifter till Verket för finansiell stabilitet. Om Verket för finansiell stabilitet inte har tillgång till dessa uppdaterade uppgifter, ska verket kunna använda de SCV-uppgifter i kontosystemet för försörjningsberedskapen som avses i 5 kap. 2 § 2 mom. i lagen om myndigheten för finansiell stabilitet och som lämnats till verket med tanke på betalningar

av insättningsgaranti. Såsom det konstateras ovan innehåller dessa uppgifter inte alla uppgifter som behövs för kontosystemet inom försörjningsberedskapen, men de möjliggör dock till exempel tillgång till konton och utförande av gireringar. I momentet konstateras dessutom för tydlighetens skull att Verket för finansiell stabilitet har rätt att behandla också uppgifter om enskilda transaktioner i samband med ibruktagandet och driften av kontosystemet inom försörjningsberedskapen. Detta beror på att enskilda betalningstransaktioner behandlas i kontosystemet inom försörjningsberedskapen när systemet har tagits i bruk genom förordning av statsrådet. Denna grund för behandling av personuppgifter omfattar också överföring av uppgifter tillbaka till kreditinstitutet när användningen av kontosystemet inom försörjningsberedskapen upphör.

I 5 mom. föreslås ett bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning. Statsrådet får utfärda närmare bestämmelser om de betaltjänster som ingår i kontosystemet inom försörjningsberedskapen och som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen. Som sådana betaltjänster ska betraktas åtminstone vissa tjänster i samband med gireringar, kortbetalningar och kontantuttag. Genom förordning av statsrådet utfärdas dessutom närmare bestämmelser om detaljerna i anslutning till driften och användningen av kontosystemet inom försörjningsberedskapen.

I 6 mom. föreslås ett bemyndigande för Verket för finansiell stabilitet att meddela närmare föreskrifter om datainnehållet i de uppgifter som hänför sig till kontosystemet inom försörjningsberedskapen samt om hur och när uppgifterna ska lämnas. Bemyndigandet att meddela föreskrifter gäller också de tekniska kraven på informationssystem och andra motsvarande tekniska omständigheter. Sådana tekniska omständigheter kan vara till exempel de egenskaper som krävs när det gäller informationssäkerheten och säkerställandet av att systemen är teknisk interoperabla. Bemyndigandet att meddela föreskrifter gäller både kreditinstitut som omfattas av skyldigheten att upprätthålla beredskapen att använda systemet enligt 5 kap. 16 § 2 mom. i den föreslagna kreditinstitutslagen och tjänsteleverantörer som avses i 5 §.

5 §. Tjänsteleverantör för kontosystemet inom försörjningsberedskapen. I paragrafen föreslås bestämmelser om de förutsättningar under vilka Verket för finansiell stabilitet kan anlita en extern tjänsteleverantör vid arrangemang i anslutning till inrättandet av kontosystemet inom försörjningsberedskapen. Som tjänsteleverantör i den bemärkelse som avses i paragrafen betraktas dock inte enbart en leverantör av informationssystem.

Enligt 1 mom. kan det finnas en eller flera tjänsteleverantörer. Tjänsteleverantören ska vara allmänt känd och ha gott anseende som producent av tekniska eller elektroniska tjänster. En sådan tjänsteleverantör kan vid behov också vara ett kreditinstitut eller ett betalningsinstitut, även om det i den produktion av tjänster som avses i bestämmelsen inte är fråga om tillståndspliktig kreditinstituts- eller betalningsinstitutsverksamhet. Denna tjänsteleverantör ska vara ett sådant personuppgiftsbiträde som avses i den allmänna dataskyddsförordningen. Verket för finansiell stabilitet förblir trots att en tjänsteleverantör anlitas personuppgiftsansvarigt för kontosystemet inom försörjningsberedskapen ur den allmänna dataskyddsförordningens perspektiv.

Det är nödvändigt att föreskriva om de kriterier som gäller tjänsteleverantören, eftersom användningen av kontosystemet inom försörjningsberedskapen är förenad med omfattande behandling av personuppgifter. Eftersom det är fråga om produktion av sådana tjänster i anslutning till reglerad kreditinstituts- och betalningsinstitutsverksamhet som förutsätter en hög informationssäkerhetsnivå, är det nödvändigt att i lagen ställa vissa specialvillkor för anlittandet av en tjänsteleverantör. Syftet med de kriterier som gäller tjänsteleverantören är att nivån på informationssäkerheten i anslutning till kontosystemet inom försörjningsberedskapen ska ligga på samma nivå som i den ursprungliga tjänsten i anslutning till insättningar och betaltjänster.

Verket för finansiell stabilitet ska sörja för en adekvat informationssäkerhet hos tjänsteleverantörens och i överföringen av uppgifter. Skyldigheten hänför sig till Verket för finansiell stabilitets roll som personuppgiftsansvarig enligt dataskyddslagstiftningen även utan särskild bestämmelse. Enligt det föreslagna 4 § 6 mom. får verket meddela tekniska föreskrifter om de tekniska krav som ställs på informationssystem. Som sådana krav betraktas också krav som hänför sig till informationssäkerheten.

Paragrafens 2 mom. innehåller villkor för när Verket för finansiell stabilitet får överföra personuppgifter till en tjänsteleverantör för behandling, till exempel identifieringsuppgifter om enskilda kunder eller konto- och betalkortsuppgifter. Det ska vara möjligt att överföra personuppgifter till en tjänsteleverantör för behandling, om statsrådet fattar beslut om att kontosystemet inom försörjningsberedskapen tas i bruk. Utlämnandet av personuppgifter till tjänsteleverantören för upprätthållande av beredskapen att ta systemet i bruk ska däremot vara begränsat. Bestämmelser om dessa situationer finns i 1 och 2 punkten. Enligt den föreslagna 1 punkten kan personuppgifter i anslutning till betalkort lämnas ut till tjänsteleverantören i den mån det är nödvändigt för att upprätthålla beredskapen att ta systemet i bruk. I synnerhet när det gäller uppgifter om kortbetalningar är det med tanke på ibruktage av systemet nödvändigt att uppgifterna redan klart finns tillgängliga i systemet. Även identifieringsuppgifter i anslutning till ett bankkonto med ett kopplat betalkort är sådana uppgifter, men inte till exempel uppgifter om saldot på ett konto. Enligt den föreslagna 2 punkten är det tillåtet att lämna ut uppgifter inte bara om betalkort utan också om bankkonto när det är fråga om nödvändig testning av systemet. Det kan vara nödvändigt att behandla personuppgifter i anslutning till ett behov av testning när det inte är möjligt att testa systemets funktion med annat material. Personuppgifter som lämnas ut för testning får lagras hos tjänsteleverantören endast under den tid som testningen kräver, och därefter ska de utan dröjsmål raderas.

I 3 mom. föreskrivs det om tjänsteleverantörens skyldigheter. Personuppgifter och andra uppgifter som hänför sig till kontosystemet inom försörjningsberedskapen ska hållas åtskilda från tjänsteleverantörens övriga affärsverksamhet, och dessa uppgifter får inte utnyttjas för ändamål utanför kontosystemet inom försörjningsberedskapen. Momentet förutsätter dock inte att den kundservice som ansluter sig till kontosystemet inom försörjningsberedskapen åtskiljs, om uppgifterna i anslutning till kontosystemet inom försörjningsberedskapen datasystemtekniskt kan åtskiljas från kunduppgifterna. Tjänsteleverantören ska dock se till att uppgifterna inte i någon form utnyttjas för ändamål utanför kontosystemet inom försörjningsberedskapen. Uppgifter som hänför sig till kontosystemet inom försörjningsberedskapen får inte samköras med tjänsteleverantörens egen kunddatabas.

I 3 mom. hänvisas det dessutom till kreditinstitutslagens bestämmelse om bankhemlighet. Bankhemlighet ska tillämpas på en tjänsteleverantör för kontosystemet inom försörjningsberedskapen också då tjänsteleverantören inte är ett kreditinstitut. Bankhemligheten hindrar inte att uppgifter lämnas ut till Verket för finansiell stabilitet, som är personuppgiftsansvarigt.

6 §. Tryggande av betalningsrörelsen mellan kreditinstitut. I den föreslagna 6 § föreskrivs om ett reservsystem som upprätthålls av Finlands Bank för att trygga betalningsrörelsen mellan kreditinstitut. I 1 mom. föreskrivs om innehållet i ett sådant system och om Finlands Banks befogenhet att upprätthålla det. Enligt bestämmelsen möjliggör systemet betalningsrörelse mellan banker, clearing av betalningar och avveckling, när ett i 3 § avsett kontosystem inom försörjningsberedskapen används eller i motsvarande allvarliga störningssituationer där de system som är nödvändiga för betalning mellan banker inte kan användas.

På det sätt som anges ovan i avsnitt 2.1 genomförs betalningsrörelse mellan banker, clearing av betalningar och avveckling normalt inom STEP2-systemet, som finns utomlands, och inom

ECB:s TARGET2-system. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska Finlands Bank upprätthålla ett system som tryggar dessa funktioner, om användningen av systemen förhindras på grund av en allvarlig störning under normala förhållanden eller på grund av undantagsförhållanden. Genom det system som upprätthålls av Finlands Bank tryggas kontinuiteten i kreditinstitutens verksamhet. Andra parter i reservsystemet är värdepapperscentralen och Statskontoret.

I 2 mom. föreslås det ett bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning. Statsrådet får genom förordning utfärda närmare bestämmelser om arrangemangen för att trygga driften av det system som avses i 1 mom. och om användningen av systemets tjänster. I förordningen kan det till exempel föreskrivas om samordning och samtidig användning av det system som avses i paragrafen och det kontosystem inom försörjningsberedskapen som avses i 3 § samt om arrangemang i anslutning till behandlingen av betalningsmaterial mellan banker.

I 3 mom. föreskrivs det om en befogenhet för Finlands Bank att meddela närmare föreskrifter om driften av systemet. I Finlands Banks föreskrifter kan man till exempel precisera hur betalningsmaterialet ska behandlas och lämnas.

7 §. Samarbete mellan myndigheter. I paragrafen föreskrivs för tydlighetens skull om samarbetet mellan Finlands Bank, Verket för finansiell stabilitet, Finansinspektionen och finansministeriet vid planeringen och ibruktagandet av de system som avses i 3 och 6 §. För att kontosystemet inom försörjningsberedskapen enligt 3 § och Finlands Banks system enligt 6 § ska vara tekniskt interoperabla, förutsätts det ett nära samarbete i synnerhet mellan dessa myndigheter. I en störningssituation förutsätter ibruktagandet av systemen dessutom förberedelser och samordning på förhand mellan alla myndigheter. Bestämmelsen kompletterar den i 12 § i beredskapslagen avsedda skyldigheten för alla myndigheter att vidta förberedelser för verksamhet också under sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen samt skyldigheterna enligt annan lagstiftning att samarbeta.

8 §. Samarbetsgruppen för hantering av störningssituationer på finansmarknaden. I paragrafen föreslås bestämmelser om samarbetsgruppen för hantering av störningssituationer på finansmarknaden. Samarbetsgruppen kan tillsättas genom beslut av finansministeriet. Samarbetsgruppen för hantering av störningssituationer föreslås ha till uppgift att planera och samordna åtgärder som behövs för hantering av både undantagsförhållanden och allvarliga störningssituationer under normala förhållanden. Samarbetsgruppen ska till sin administrativa ställning vara ett sådant lagstadgat organ inom statsförvaltningen som avses i 119 § i grundlagen och som finns i anslutning till finansministeriet. Tillsättande av en samarbetsgrupp med stöd av lagstiftning skapar förutsättningar för utbyte mellan myndigheter och företag av information som behövs för denna verksamhet och behandling av denna information. I lagen föreslås bestämmelser om behandling av sekretessbelagd information. Tillsättande av en samarbetsgrupp för hantering av störningssituationer stöder finansministeriets uppgift enligt 13 § i beredskapslagen att samordna förberedelserna inom sitt ansvarsområde.

I paragrafen föreslås bestämmelser om samarbetsgruppens uppgifter. Enligt 1 punkten har gruppen till uppgift att planera och samordna åtgärder som behövs för hantering av undantagsförhållanden enligt beredskapslagen samt störningssituationer under normala förhållanden. Hanteringen av sådana störningssituationer förutsätter gemensamma åtgärder av flera aktörer. Ett effektivt genomförande av åtgärderna förutsätter också sådan förhandsplanering där gruppens medlemmar har uppgifter om och förståelse för också andra aktörers planer. Det är viktigt att företagen i detta syfte kan utnyttja andra företags och myndigheters information.

Gruppen har enligt 2 punkten till uppgift att skaffa fram och tillhandahålla information som behövs för hantering av störningssituationer, till stöd för myndigheternas beslutsfattande. Sådana beslut kan inbegripa utöver beslutsfattande som grundar sig på finansmarknadslagstiftningen och som gäller tillämpning av befogenheter för säkerställande av finansmarknadens stabilitet och störningsfria verksamhet även i vidare bemärkelse beslutsfattande inom statsledningen, säkerhetsmyndigheterna och olika sektors myndigheter när det gäller trygghet av samhällets vitala funktioner. Eftersom verksamheten på finansmarknaden har ett nära samband med datakommunikationens funktion och elförsörjningen, kan utbytet av information och skapandet av en gemensam lägesbild ha betydelse särskilt också för beslutsfattandet inom dessa sektors myndigheter.

Dessutom har gruppen enligt 3 punkten till uppgift att förmedla den information om störningssituationer som sammanställts och analyserats av gruppen till aktörer som kan bidra till att minska störningssituationers negativa konsekvenser för samhället. Gruppen kan således förmedla information också till andra än myndigheter, om det är till hjälp vid hanteringen av störningssituationer. Information som sammanställts och analyserats av gruppen kan utnyttjas till exempel vid de beredskapsskyldiga aktörernas lagstadgade beredskapsplanering.

9 §. Samarbetsgruppens sammansättning. I paragrafen föreslås bestämmelser om samarbetsgruppens sammansättning.

Enligt det föreslagna 1 mom. 1 punkten kan till medlemmar av samarbetsgruppen kallas tillståndspliktiga aktörer som enligt finansmarknadslagstiftningen är skyldiga att vidta förberedelser. Enligt 2 punkten kan dessutom myndigheter kallas till medlemmar av samarbetsgruppen. Viktiga myndigheter med tanke på gruppens uppgifter är social- och hälsovårdsministeriet, Finansinspektionen, Finlands Bank, Verket för finansiell stabilitet och Försörjningsberedskapscentralen. Andra myndigheter som kan vara viktiga för gruppens verksamhet är till exempel Transport- och kommunikationsverket och Försvarsmakten. Till medlemmar av gruppen kan enligt 3 punkten också kallas andra företag och sammanslutningar. Sådana företag kan vara till exempel betydande tjänsteleverantörer för i 1 punkten avsedda beredskapsskyldiga inom finanssektorn. För att garantera flexibiliteten i enskilda fall föreslås det i 2 mom. bestämmelser om att finansministeriet kan besluta att gruppen sammanträder i en särskilt angiven sammansättning för att behandla ett visst ärende.

10 §. Utlämnande av uppgifter och tystnadsplikt. I 1 mom. föreslås bestämmelser om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter och om tystnadsplikt. Med tanke på gruppens verksamhet är det behövligt att myndigheter trots sekretessbestämmelserna vid behov till gruppens medlemmar kan lämna ut information som är nödvändig för hantering av störningssituationer. Bestämmelsen gäller endast gruppens verksamhet och kompletterar annan reglering om informationsutbyte. Myndigheterna föreslås kunna lämna ut information endast om informationen är nödvändig för skötseln av gruppens uppgifter. Skötseln av samarbetsgruppens uppgifter kan också förutsätta behandling av personuppgifter. Sådana situationer kan dock bedömas vara rätt exceptionella och gälla närmast namn på och kontaktuppgifter till de personer som deltar i till exempel beredskapsplaneringen eller genomförandet av planerna. Till den del som personuppgifter behandlas i samarbetsgruppen tillämpas lagstiftningen om behandling av personuppgifter.

Enligt det föreslagna 2 mom. bestämmelser om tjänsteansvar för tjänstemän som deltar i samarbetsgruppen för hantering av störningssituationer finns till exempel i statstjänstemannalagen (750/1994), strafflagen (39/1889) och skadeståndslagen (412/1974). Det är dock behövligt att i lagen ta in en bestämmelse om att motsvarande bestämmelser om tjänsteansvar ska tillämpas också på andra medlemmar av samarbetsgruppen för hantering av störningssituationer. En med-

lem av samarbetsgruppen ska iaktta även andra allmänna lagar som gäller myndighetsverksamhet, såsom förvaltningslagen och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Det är nödvändigt att tillämpa de allmänna förvaltningslagarna om tjänsteansvar och myndighetsverksamhet på alla medlemmar av samarbetsgruppen för att sekretessbelagd information ska kunna lämnas ut. Alla som deltar i samarbetsgruppen har enligt 23 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet tystnadsplikt i fråga om sekretessbelagd information. En medlem har inte rätt att utnyttja information som den fått i annat syfte än för utförande av den uppgift som avses i paragrafen.

11 §. Tillsyn. I paragrafen föreskrivs för tydlighetens skull om Finansinspektionens behörighet att utöva tillsyn över kreditinstitut i fråga om de skyldigheter som föreskrivs för kreditinstitut i denna lag och i bestämmelser som utfärdats och föreskrifter som meddelats med stöd av den.

12 §. Ikraftträdande. Paragrafen innehåller en ikraftträdandebestämmelse.

7.2 Lagen om ändring av 5 kap. 16 § och 18 kap. 5 § i kreditinstitutslagen

5 kap. Allmänna förutsättningar för affärsverksamhet

16 §. Skyldighet att vidta förberedelser. I paragrafen föreskrivs om kreditinstituts skyldighet att vidta förberedelser. Bestämmelsens 1 mom. preciseras så att bestämmelsens tillämpningsområde utvidgas till att utöver undantagsförhållanden också gälla allvarliga störningssituationer under normala förhållanden. Till övriga delar motsvarar 1 mom. till innehållet den gällande paragrafen.

Bestämmelser om undantagsförhållanden finns i beredskapslagen. Finansmarknadsmyndigheternas befogenheter enligt beredskapslagen beskrivs ovan i avsnitt 2.2.1. Enligt 3 § 1–3 punkten i beredskapslagen ska som undantagsförhållanden betraktas ett mot Finland riktat väpnat angrepp eller annat så allvarligt angrepp att det kan jämföras med ett väpnat angrepp och förhållandena omedelbart efter angreppet, ett mot Finland riktat avsevärt hot om väpnat angrepp eller om annat så allvarligt angrepp att det kan jämföras med ett väpnat angrepp, om befogenheter enligt beredskapslagen måste tas i bruk omedelbart för att avvärja verkningarna av hotet samt sådana synnerligen allvarliga händelser eller hot mot befolkningens försörjning eller mot grunderna för landets näringsliv som innebär en väsentlig risk för samhällets vitala funktioner. För komplettering av den nämnda paragrafen är ett förslag till ändring av paragrafen aktuellt. Den föreslagna nya 3 § 6 punkten i beredskapslagen gäller andra hot, annan verksamhet eller andra händelser mot det allmänna beslutsförmåga, mot samhällets kritiska infrastrukturs funktion, mot gränssäkerheten eller mot den allmänna ordningen och säkerheten, eller de sammantagna konsekvenserna av sådana, som synnerligen allvarligt och väsentligt äventyrar den nationella säkerheten, samhällets funktionsförmåga eller befolkningens livsbetingelser (RP 63/2022 rd). Den nya grunden i fråga har föreslagits vara lämplig för utövandet av de befogenheter enligt 17, 19 och 20 § i beredskapslagen som gäller finansmarknaden.

Beredskapslagen är till sin karaktär en befogenhetsreglering i vilken det har föreskrivits särskilda befogenheter för myndigheterna. Tillämpningen av befogenheterna är som en sista utväg möjlig under sådana undantagsförhållanden som avses i lagen. Konstaterande av att undantagsförhållanden råder är ett kriterium för ibruktagandet och tillämpningen av dessa befogenheter. Även om en störningssituation uppfyller de förutsättningar som anges i 3 § i beredskapslagen, är det inte nödvändigt att konstatera att undantagsförhållanden råder, om inte hanteringen av störningssituationen samtidigt nödvändigt förutsätter att befogenheter enligt beredskapslagen tillämpas. Eftersom tillämpningen av befogenheter enligt beredskapslagen dessutom förutsätter att en störningssituation inte kan hanteras med någon annan befogenhet som myndigheterna har

till sitt förfogande, kan det inte på förhand fastställas om en viss störningssituation ska bedömas som undantagsförhållanden enligt beredskapslagen. Därför är det motiverat att precisera att skyldigheten att på förhand förbereda sig på en störningssituation inte är bunden enbart till en situation där myndigheterna har börjat tillämpa befogenheter enligt beredskapslagen eller att den beredskap som avses i bestämmelsen handlar om beredskap för tillämpning av myndigheternas befogenheter enligt beredskapslagen.

Med allvarliga störningssituationer under normala förhållanden avses sådana störningssituationer som hotar samhällets funktion, som har omfattande konsekvenser för samhället och vars hantering utöver kreditinstitutets egna åtgärder förutsätter samarbete mellan myndigheterna och särskilda åtgärder. Till sådana störningssituationer hör till exempel lokala eller riksomfattande storolyckor, ofog, brottslighet eller terrorism, skadliga kränkningar av informationssäkerheten, störningar i eldistribution eller kommunalteknik, olika naturkatastrofer, såsom extrema väderförhållanden eller allvarliga epidemier, samt otaliga antal andra hot mot säkerheten i samhället som orsakar allvarliga störningar i ett kreditinstituts utrustning, system eller tjänster, men som ändå inte är sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen.

Bestämmelsen i *1 mom.* om skyldigheten att vidta förberedelser motsvarar i övrigt gällande lag. Med beredskapsskyldighet avses att företaget genom planering, förberedelser i förväg och andra åtgärder ser till att dess verksamhet fortsätter störningsfritt. Beredskapsskyldigheten består av såväl planering som grundar sig på riskbedömning som av åtgärder som genomförs när en risk realiseras. Avsikten med paragrafen är att säkerställa att den som är skyldig att vidta förberedelser vidtar alla nödvändiga åtgärder för att verksamheten ska fortsätta störningsfritt i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

På motsvarande sätt som i den gällande bestämmelsen kan beredskap innebära till exempel upprätthållande av reservutrymmen, reservsystem och beredskap för distansverksamhet samt beredskap för manuell verksamhet. Till de oundgängliga funktioner som ska upprätthållas under undantagsförhållanden hör att trygga fortsatt penningförsörjning och betalningsförmedling. Under undantagsförhållanden kan det också vara nödvändigt att sköta andra uppgifter som hänför sig till kreditinstitutens huvudsakliga verksamhet. Anlitandet av tjänsteföretag eller någon annan tjänsteleverantör för skötseln av uppgifterna påverkar inte kreditinstitutets skyldighet att förbereda sig inför undantagsförhållanden. Trots att ett kreditinstitut har utlokaliserat någon av sina funktioner är det inte motiverat att kreditinstitutet samtidigt kan överföra sin lagstadgade skyldighet att vidta förberedelser på sin avtalspartner. Kreditinstitutet ansvarar för upprätthållandet av sin beredskap också när de anlitar ett tjänsteföretag eller någon annan tjänsteleverantör för att utföra sina uppgifter.

I paragrafen föreslås ett nytt *2 mom.* med bestämmelser om kreditinstitutets skyldighet att fortgående upprätthålla beredskap att använda de system och tjänster som avses i 3 och 6 § i den föreslagna lagen om vissa arrangemang för tryggnad av försörjningsberedskapen inom finansbranschen. Ett kreditinstitut ska således ha behövlig teknisk beredskap att ansluta sig till det kontosystem inom försörjningsberedskapen som förvaltas av Verket för finansiell stabilitet samt till det reservsystem för betalningar mellan banker som förvaltas av Finlands Bank. Ett kreditinstitut som inte tillhandahåller betaltjänster som ska kopplas till kontosystemet inom försörjningsberedskapen, såsom betalkonton, ska inte omfattas av skyldigheten.

Kreditinstitutet ska kunna anpassa sin verksamhet så att de tillhandahåller tjänsterna med hjälp av reservarrangemang tills deras primära system åter kan användas eller tills kreditinstitutet har gått över till att använda tjänsterna inom kontosystemet inom försörjningsberedskapen.

Beredskapsskyldigheten gäller vart och ett kreditinstitut för sig och beredskapsplaneringen sker aktörsvis. Syftet med beredskapsplaneringen är dock att säkerställa att kontinuiteten i de tjänster som är nödvändiga med tanke på samhällets vitala funktioner tryggas. Detta förutsätter att beredskapsplanerna för aktörerna på finansmarknaden är sinsemellan förenliga och grundar sig på enhetliga planeringsgrunder. Enligt 13 § i beredskapslagen samordnar varje ministerium förberedelserna inom sitt ansvarsområde. Därför är det motiverat att det i enlighet med vad som föreslås i 3 mom. föreskrivs om grunderna för och ordnandet av beredskapsplaneringen på finansmarknaden genom förordning av finansministeriet.

18 kap. **Särskilda bestämmelser om utländska kreditinstitut**

5 §. *Beredskap för undantagsförhållanden.* Det föreslås att 1 mom. ändras i fråga om beredskapsskyldigheten för filialer till utländska kreditinstitut. Enligt bestämmelsen ska alla filialer till utländska kreditinstitut vidta förberedelser på det sätt som föreskrivs i 5 kap. 16 § 1 mom. Skyldigheten enligt 16 § 2 mom. att fortgående upprätthålla beredskap att vid behov använda reservsystem enligt lagen om vissa arrangemang för tryggnad av försörjningsberedskapen inom finansbranschen gäller däremot endast betydande filialer.

7.3 Lagen om förvaltningsavgift till Verket för finansiell stabilitet

6 a §. *Kostnader för användning och inrättande av kontosystemet inom försörjningsberedskapen.* Det föreslås att det till lagen fogas en ny paragraf om ersättning av kostnader för användningen av kontosystemet inom försörjningsberedskapen. I 1 mom. föreskrivs att om statsrådet har beslutat om användningen av kontosystemet inom försörjningsberedskapen enligt 3 § i lagen om vissa arrangemang för tryggnad av försörjningsberedskapen inom finansbranschen, ska kostnaderna för användningen av systemet tas ut hos det kreditinstitut eller den betydande filial som använder tjänsterna i kontosystemet inom försörjningsberedskapen. De kostnader som Verket för finansiell stabilitet har ska tas ut enligt självkostnadsvärde på det sätt som föreskrivs i lagen om grunderna för avgifter till staten. Kostnaderna i fråga är sådana kostnader som verket uttryckligen orsakas av ibruktage av kontosystemet inom försörjningsberedskapen och inte allmänna kostnader för upprätthållandet av systemet.

Paragrafens 2 mom. innehåller ett undantag som innebär att kostnaderna för inrättandet av kontosystemet inom försörjningsberedskapen inte ska beaktas som kostnader för verket när en sänkning av förvaltningsavgifterna fastställs. Avsikten är att dessa kostnader ska täckas med statens medel på det sätt som beskrivs närmare ovan i avsnitt 4.2.1.2. De kostnader för förvaltning och utveckling som uppstår efter att systemet inrättats ska dock med avseende på förvaltningskostnaderna räknas som verkets kostnader.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Enligt 4 § 2 mom. i lagförslag 1 ska beslut om ibruktage av det föreslagna kontosystemet inom försörjningsberedskapen fattas av statsrådet. Enligt 4 § 5 mom. i lagförslag 1 ska det genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om de betaltjänster som ingår i kontosystemet inom försörjningsberedskapen och som är centrala med tanke på försörjningsberedskapen, driften av kontosystemet för försörjningsberedskapen och användningen av kontosystemets tjänster. Enligt 6 § 2 mom. i lagförslag 1 utfärdas genom förordning av statsrådet bestämmelser om arrangemangen för det av Finlands Bank upprätthållna systemet för tryggnad av betalningsrörelsen och om användningen av tjänsterna.

I 5 kap. 16 § 3 mom. i lagförslag 2 ingår ett bemyndigande för finansministeriet att genom förordning utfärda bestämmelser om grunderna för kreditinstitutens beredskapsplanering.

Ett kreditinstituts skyldighet enligt 16 § 1 mom. i kreditinstitutslagen att delta i beredskapsplanering på finansmarknaden gäller vart och ett kreditinstitut för sig. Syftet med beredskapsplaneringen är att säkerställa att kreditinstitutens uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt i allvarliga störningssituationer och under undantagsförhållanden. Hanteringen av de störningssituationer som beredskapsplaneringen gäller förutsätter bland annat gemensamma åtgärder av olika aktörer. Beredskapsplaneringen förutsätter således att kreditinstitutens planer grundar sig på enhetliga planeringsgrunder. Närmare bestämmelser till exempel om de hotmodeller som beredskapsplaneringen ska basera sig på får utfärdas genom förordning av finansministeriet.

I 4 § 6 mom. i lagförslag 1 föreslås ett bemyndigande för Verket för finansiell stabilitet att meddela närmare föreskrifter om datainnehållet i de uppgifter som ska lämnas till verket, om hur och när uppgifterna ska lämnas samt om vissa tekniska omständigheter som hänför sig till driften av kontosystemet inom försörjningsberedskapen. Sådana tekniska omständigheter kan vara till exempel de egenskaper som krävs för att säkerställa systemens tekniska interoperabilitet samt specifikationer i anslutning till de tekniska egenskaperna hos de olika delarna av systemet och de tekniska kraven på informations säkerhet.

I 6 § 3 mom. i lagförslag 1 föreslås att Finlands Bank ges befogenhet att meddela närmare föreskrifter om driften av reservsystemet för betalningsrörelse mellan banker. I dessa föreskrifter kan det till exempel preciseras hur betalningsmaterialet behandlas och lämnas samt vilka egenskaper som krävs för att säkerställa att olika parters system är tekniskt interoperabla samt andra motsvarande specifikationer som hänför sig till tekniska krav.

9 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

10 Verkställighet och uppföljning

Förslaget hänför sig till finansmarknadsmyndigheternas operativa beredskapsplanering. Genom de åtgärder enligt förslaget som kan genomföras snabbt strävar man efter att trygga kontinuiteten i nödvändiga dagliga betalningar, med beaktande av det aktuella säkerhetsläget. De förbättringar som krävs för genomförandet av det föreslagna kontosystemet inom försörjningsberedskapen och det föreslagna reservsystemet för betalningar mellan banker har inletts så att systemen kan användas så snart som möjligt efter det att de lagar som hänför sig till förslaget har trätt i kraft.

Genomförandet av kontosystemet inom försörjningsberedskapen och reservsystemet för betalningar mellan banker förutsätter utöver inrättandet av systemen också samarbete mellan myndigheter, kreditinstitut och andra aktörer för att säkerställa att systemet fungerar. Tryggandet av dagliga betalningar förutsätter samarbete också med andra aktörer, såsom centrala aktörer inom detaljhandeln och andra företag som använder betaltjänster och som är viktiga med tanke på försörjningsberedskapen.

Beredningen av förslaget har på det sätt som beskrivs ovan koncentrerats till åtgärder som kan genomföras snabbt för att trygga dagliga betalningar. Vid beredningen har man inte i större utsträckning granskat tryggandet av de finansmarknadstjänster, såsom värdepappersrörelse, som är nödvändiga med tanke på samhällets vitala funktioner. Vid beredningen har man inte heller nödvändigtvis identifierat alla frågor som hänför sig till tryggandet av dagliga betalningar och eventuella behov av ändringar i lagstiftningen i anslutning till dem. Det finns ett behov av att på kort sikt bedöma dessa frågor och hur den nu föreslagna lagstiftningen fungerar. De be-

hörighetsfrågor som gäller verksamheten på finansmarknaden under undantagsförhållanden behöver granskas också i samband med justitieministeriets pågående arbete med en totalreform av beredskapslagen.

Tryggandet av dagliga betalningar och i ett vidare perspektiv tryggandet av finansmarknads-tjänsterna är också förenat med utvecklingsbehov som inte förutsätter lagstiftning, till exempel säkerställande av datakommunikationsförbindelserna och tillgången på el. Dessa frågor måste granskas redan på kort sikt som ett led i beredskapsplaneringen på finansmarknaden. Både i detta arbete och vid genomförandet av de åtgärder som nu föreslås kan man för sin del också utnyttja den samarbetsgrupp för hantering av störningssituationer på finansmarknaden som enligt förslaget ska tillsättas.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Egendomsskydd och näringsfrihet

De lagförslag som ingår i propositionen och som gäller inrättande av försörjningsberedskaps-system samt precisering av lagstiftningen om kreditinstituts och betydande filialers beredskaps-skyldighet är av betydelse med tanke på såväl egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen som näringsfriheten och rätten till arbete enligt 18 § 1 mom. i grundlagen. Lagförslag 2 har konsekvenser för egendomsskyddet och näringsfriheten för de kreditinstitut och filialer som lagförslaget gäller på så sätt att de i sin verksamhet förutsätts vidta åtgärder för att bereda sig på ibruktageandet av de försörjningsberedskapssystem som det föreskrivs om i lagförslag 1 och skapa behövliga tekniska förbindelser till dessa system. I 6 a § i lagförslag 3 ingår i sin tur en skyldighet för kreditinstitut att till Verket för finansiell stabilitet betala ersättning för de kostnader som uppkommit när kontosystemet inom försörjningsberedskapen har använts under en störning.

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Det egendomsskydd som tryggas i 15 § 1 mom. i grundlagen inbegriper rätt att bestämma om sin egendom och använda den på önskat sätt. Finansmarknadslagstiftningen innehåller betydande begränsningar, som grundar sig på lag, av dessa friheter. Syftet med lagstiftningen är att skydda företagets kunder inom finanssektorn samt trygga den finansiella stabiliteten och det allmänna förtroendet för finansmarknadens verksamhet, vilka i grundlagsutskottets praxis har ansetts vara godtagbara grunder för begränsning av näringsfriheten (GrUU 35/2014 rd, s. 3). Lagstiftningen förutsätter att de företag som tillhandahåller finansiella tjänster och de som förvaltar de grundläggande systemen för de finansiella tjänsterna på förhand skaffar tillstånd för att bedriva verksamheten. På det här sättet kan man försäkra sig om att företaget redan från början har tillräckliga förutsättningar för verksamhet som uppfyller de krav som anges i lag. Dessutom är det viktigt att den lagstiftning som reglerar företagets verksamhet och den offentliga tillsynen tryggar uppnåendet av de ovan nämnda allmänna målen. Enligt grundlagsutskottets praxis har lagstiftaren med avseende på egendomsskyddet som regel större rörelseutrymme i en situation där de lagstadgade skyldigheterna gäller börsnoterade bolag eller andra med avseende på sin förmögenhetsmassa betydande juridiska personer jämfört med situationer när bestämmelserna får direkta konsekvenser för de fysiska personerna bakom den juridiska personen (se bland annat GrUU 9/2008 rd, s. 4, GrUU 10/2007 rd, s. 2).

Enligt 81 § 2 mom. i grundlagen ska bestämmelser om avgifter samt de allmänna grunderna för storleken av avgifter för de statliga myndigheternas tjänsteåtgärder, tjänster och övriga verk-

samhet utfärdas genom lag. De kostnader som hänför sig till kontosystemet inom försörjningsberedskapen och som Verket för finansiell stabilitet har under den tid systemet används ska täckas enligt självkostnadsprincipen av det kreditinstitut som är föremål för störningen. Avgiften är en ersättning för de tjänster som det allmänna tillhandahåller. Kontosystemet inom försörjningsberedskapen ger kreditinstitut en tjänst som förbättrar funktionssäkerheten jämfört med nuläget, och därför är det motiverat att ta ut en avgift som motsvarar de kostnader som Verket för finansiell stabilitet har för tillhandahållandet av tjänsten. Bestämmelser om det självkostnadspris som ligger till grund för avgiften finns i 6 a § i lagförslag 3. Således grundar sig de allmänna grunderna för storleken av avgifterna i överensstämmelse med 81 § 2 mom. i grundlagen på lag.

Enligt grundlagsutskottets utlåtandepaxis bör det vid bedömningen av om det finns en motprestation till betalningen eller inte tas hänsyn till om betalningen motsvarar kostnaderna. Det är i regel fråga om en skatt om avsikten är att avgiften generellt ska täcka kostnaderna för lagstadgade myndighetsuppgifter. Det typiska för avgifter däremot är att de är ersättningar eller vederlag för specificerade tjänster från det allmänna sida eller för andra liknande prestationer (GrUU 48/2010 rd, GrUU 47/2005 rd, GrUU 36/2005 rd och GrUU 52/2010 rd). Den föreslagna avgiften är till sin karaktär ett vederlag för användningen av det kontosystem inom försörjningsberedskapen som myndigheten förvaltar. Avgiftens storlek fastställs enligt självkostnadsprincipen på det sätt som föreskrivs i lagen om grunderna för avgifter till staten. Avgiften uppfyller således också kraven på kostnadstäckning.

Förslagen förverkligar de ovan beskrivna allmänna målen för finansmarknadslagstiftningen, och regleringstekniken avviker i fråga om exakthet och noggrann avgränsning inte från praxisen i annan finansmarknadslagstiftning. Utöver detta tryggar förslagen också i vidare bemärkelse samhällets vitala funktioner och den nationella säkerheten. De föreslagna arrangemangen tryggar egendomsskyddet för kunder hos kreditinstitut och filialer i och med att det blir möjligt att få tillgång till och använda medel som finns på kontot. Förslagen har koppling till tillämpningen av myndigheters exceptionella befogenheter enligt finansmarknadslagstiftningen och beredskapslagstiftningen. En förbättrad funktionssäkerhet när det gäller infrastrukturen på finansmarknaden genom de föreslagna reservarrangemangen som myndigheterna svarar för minskar å ena sidan sannolikheten för att myndigheterna blir tvungna att utöva exceptionella befogenheter. Å andra sidan utgör tryggheten av de kritiska tjänsterna och infrastrukturen på finansmarknaden en förutsättning för att myndigheterna ska kunna utöva de befogenheter som är nödvändiga i allvarliga störningssituationer och under undantagsförhållanden. När det gäller begränsningarna i den föreslagna lagstiftningen är det således samtidigt fråga om åtgärder genom vilka flera grundläggande fri- och rättigheter tryggas.

Den föreslagna lagstiftningen ingriper inte i kreditinstituts rätt att ordna sin affärsverksamhet inom ramen för annan finansmarknadslagstiftning. När proportionaliteten i lagstiftningen bedöms bör det också ur författningsrättslig synvinkel tas hänsyn till de positiva effekter som genomförandet av reservarrangemangen har på de beredskapsskyldiga företagens affärsverksamhet, till möjligheten att få understöd av försörjningsberedskapscentralens medel för sådana väsentliga merkostnader som orsakas av att de krav som ställs på verksamheten överskrider de som ställs på sedvanlig affärsverksamhet och till det allmänna olika åtgärder, genom vilka stabiliteten på finansmarknaden upprätthålls. Lagförslag 1 om försörjningsberedskapssystem främjar också ett kreditinstituts egendomsskydd och näringsfrihet på så sätt att kontinuiteten i dess verksamhet är bättre tryggad i och med att det kan använda tjänster som tillhandahålls via kontosystemet inom försörjningsberedskapen, om de system som det normalt använder inte är tillgängliga på grund av en allvarlig störningssituation under normala förhållanden eller på grund av undantagsförhållanden.

Skyddet för privatlivet och personuppgifter

Den föreslagna lagen om vissa arrangemang för tryggande av försörjningsberedskapen inom finansbranschen är av betydelse med tanke på det i 10 § i grundlagen tryggade skyddet för privatlivet och personuppgifter. Enligt 1 mom. i den paragrafen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Grundlagsutskottet har tidigare ansett det viktigt med tanke på skyddet för personuppgifter att reglera åtminstone registreringens syfte, innehållet i de registrerade personuppgifterna, tillåtna användningsändamål, inbegripet rätten att lämna ut uppgifterna, och bevaringstiden för uppgifterna i personregister samt den registrerades rättsskydd (GrUU 25/1998 rd). Det har dessutom krävts att regleringen av dessa faktorer på lagnivå ska vara heltäckande och detaljerad.

Skyddet enligt 10 § i grundlagen kompletteras av skyddet för privatlivet enligt artikel 8 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) samt av respekten för privatlivet enligt artikel 7 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och av skyddet av personuppgifter enligt artikel 8 i samma stadga. Enligt artikel 52.1 i stadgan ska varje begränsning i utövandet av de rättigheter och friheter som erkänns i stadgan vara föreskriven i lag och förenlig med det väsentliga innehållet i dessa rättigheter och friheter. Begränsningar får, med beaktande av proportionalitetsprincipen, endast göras om de är nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter. I artikel 52.3 i stadgan anges att i den mån som stadgan omfattar rättigheter som motsvarar sådana som garanteras av Europakonventionen ska de ha samma innebörd och räckvidd som i konventionen. EU-domstolens domar bestämmer det centrala innehållet i skyddet för privatlivet och personuppgifter i dessa avseenden. Likaså har artikel 8 i Europakonventionen ansetts täcka även skyddet för personuppgifter i Europadomstolens rättspraxis.

Den allmänna dataskyddsförordningen är en EU-rättsakt som till alla delar är förpliktande och direkt tillämplig lagstiftning i samtliga medlemsstater. I EU-domstolens rättspraxis har unionslagstiftningen företräde framför nationell rätt i överensstämmelse med de villkor som lagts fast i denna rättspraxis (se till exempel GrUU 1/2018 rd). Grundlagsutskottet har konstaterat att det inte ingår i dess konstitutionella uppdrag att bedöma den nationella genomförandelagstiftningen med avseende på den materiella EU-rätten (se till exempel GrUU 31/2017 rd, s. 4). Utskottet har emellertid kommenterat förhållandet mellan EU:s lagstiftning och den nationella lagstiftningen. Utskottet har i sin tolkningspraxis ansett det viktigt att det, i den mån som EU-lagstiftningen kräver reglering på det nationella planet eller möjliggör sådan, tas hänsyn till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer när det nationella handlingsutrymmet utnyttjas (se GrUU 25/2005 rd). Utskottet har därför framhållit att det i regeringens propositioner finns anledning att särskilt i fråga om bestämmelser som är av betydelse med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna tydligt klargöra ramarna för det nationella handlingsutrymmet (GrUU 26/2017 rd, s. 42, GrUU 2/2017 rd, s. 2, GrUU 44/2016 rd, s. 4).

Grundlagsutskottet har i ett utlåtande om lagstiftning som kompletterar den allmänna dataskyddsförordningen sett det som motiverat att justera sin tidigare ståndpunkt i fråga om lagstiftningen om skyddet för personuppgifter på vissa punkter. Grundlagsutskottet anser att den allmänna dataskyddsförordningens detaljerade bestämmelser, som tolkas och tillämpas i enlighet med de rättigheter som garanteras i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, över lag utgör en tillräcklig rättslig grund även med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. Korrekt tolkade och tillämpade motsvarar bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen enligt utskottets uppfattning också den nivå på skyddet för

personuppgifter som bestäms utifrån Europakonventionen. Således är det inte längre av konstitutionella skäl nödvändigt att speciallagstiftningen inom den allmänna dataskyddsförordningens tillämpningsområde heltäckande och detaljerat föreskriver om behandling av personuppgifter. Enligt grundlagsutskottet ska skyddet för personuppgifter härefter i första hand tillgodoses med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och den nya nationella allmänna lagstiftningen. (GrUU 14/2018 rd s. 4)

Grundlagsutskottet har också ansett att vi med tanke på tydligheten bör förhålla oss restriktiva när det gäller att införa nationell speciallagstiftning. Sådan lagstiftning bör vara avgränsad till nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger. Grundlagsutskottet ser det dock som klart att behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också krävs i den allmänna dataskyddsförordningen måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter. (GrUU 14/2018 rd s. 5)

Till följd av att tillämpningen av den allmänna dataskyddsförordningen har inletts och man i dess artikel 9 använder begreppet särskilda kategorier av personuppgifter, ska den nationella lagstiftningen för tydlighetens skull undvika att använda begreppet känsliga uppgifter (se även GrUU 14/2018 rd). Likväl menar grundlagsutskottet att det fortfarande är motiverat att i konstitutionellt hänseende beskriva vissa grupper av personuppgifter uttryckligen som känsliga (GrUU 15/2018 rd).

I kontosystemet inom försörjningsberedskapen behandlas enligt förslaget inte uppgifter som hör till de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen. Enligt grundlagsutskottet kan fysiska personers detaljerade kontouppgifter dock jämföras med känsliga uppgifter som hör till kärnan i skyddet för privatlivet (GrUU 48/2018 rd). Utskottet har därför ansett att särskilt tillåtande av behandling av känsliga uppgifter berör själva kärnan i skyddet för personuppgifter (GrUU 37/2013 rd, s. 2/I), vilket inneburit att inrättandet av register med sådana uppgifter måste bedömas mot villkoren för inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna, särskilt lagstiftningens acceptabilitet och proportionalitet (GrUU 29/2016 rd s. 4–5 och till exempel GrUU 21/2012 rd, GrUU 47/2010 rd och GrUU 14/2009 rd).

Grundlagsutskottet har lyft fram riskerna med behandlingen av känsliga uppgifter. Utskottet anser att omfattande databaser med känsliga uppgifter medför allvarliga risker för informations-säkerheten och missbruk av uppgifter. Riskerna kan i sista hand utgöra ett hot mot personers identitet (GrUU 13/2016 rd, s. 4, GrUU 14/2009 rd, s. 3/I). Även i skäl 51 i den allmänna dataskyddsförordningen betonas att de särskilda personuppgifter som avses i artikel 9 som till sin natur är särskilt känsliga med hänsyn till grundläggande rättigheter och friheter bör åtnjuta särskilt skydd, eftersom behandling av sådana uppgifter kan innebära betydande risker för de grundläggande rättigheterna och friheterna. Utskottet har därför särskilt påpekat att det bör finnas exakta och noga avgränsade bestämmelser om att det är tillåtet att behandla känsliga uppgifter bara om det är absolut nödvändigt (se till exempel GrUU 3/2017 rd, s. 5).

Inrättandet av ett kontosystem inom försörjningsberedskapen förutsätter också i konstitutionellt hänseende behandling av känsliga personuppgifter, vilket är av betydelse med tanke på skyddet för fysiska personers privatliv. Det är dock inte fråga om ett betydande ingrepp i skyddet för privatlivet, eftersom uppgifterna inte kommer att användas för ett väsentligt nytt användnings-

ändamål, utan genom utlämnande av kontouppgifter och uppgifter om betalkort från kreditinstitut till kontosystemet inom försörjningsberedskapen säkerställs det att insättarna har tillgång till insättningar, möjlighet att utföra och ta emot gireringar samt möjlighet att använda ett betalkort som är kopplat till ett konto vid sådana allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under sådana undantagsförhållanden där användningen av dessa tjänster annars förhindras. Genom kontosystemet inom försörjningsberedskapen tryggas således både fysiska personers och företags egendomsskydd och avtalsfrihet i undantagssituationer. I den föreslagna lagen ingår inte vidareutlämnande av uppgifter till andra myndigheter eller för något annat ändamål. Eftersom det samtidigt är fråga om utövning av offentlig makt i anslutning till en myndighets uppgift och om en ny myndighetsuppgift, ska bestämmelser om inrättandet av ett kontosystem inom försörjningsberedskapen utfärdas genom lag.

Verket för finansiell stabilitet, som förvaltar kontosystemet inom försörjningsberedskapen och är personuppgiftsansvarig för det, har redan enligt den gällande lagstiftningen rätt att behandla också detaljerade uppgifter om insättningar som en del av insättningsgarantimyndighetens verksamhet. Enligt förslaget ska Verket för finansiell stabilitets uppgifter och dess rätt att behandla uppgifter utvidgas från genomförandet av insättningsgarantin till allvarliga störningssituationer i anslutning till insättnings- och betalningssystemet, beredskap för sådana situationer samt behandling av uppgifter som gäller betalkort. Förslaget att Verket för finansiell stabilitet är personuppgiftsansvarig för kontosystemet inom försörjningsberedskapen innebär inte som helhet betraktat någon väsentlig ny grund för behandlingen av personuppgifter.

De uppgifter som behandlas i kontosystemet inom försörjningsberedskapen är uppgifter som hänför sig till betaltjänster som används av både fysiska och juridiska personer, såsom uppgifter om kontotransaktioner och betalkortstransaktioner, uppgifter om betalkort och uppgifter om saldot på konton. Enligt förslaget ska det inte inrättas något helt nytt register som kontinuerligt registrerar och behandlar nämnda uppgifter vid sidan av de inlånings- och betalningsrörelsesystem som för närvarande förvaltas av kreditinstitut och betalningsinstitut. I kontosystemet inom försörjningsberedskapen behandlas betalningstransaktioner endast under den tid som kontosystemet faktiskt är i bruk. Uppgifter får inte lämnas ut från Verket för finansiell stabilitet till en utomstående tjänsteleverantör annat än i samband med det ibruktagande som statsrådet fattar beslut om eller när det är fråga om uppgifter som är nödvändiga för upprätthållandet av ibruktagningsberedskapen. De uppgifter som ska behandlas i kontosystemet inom försörjningsberedskapen har således begränsats endast till vad som är nödvändigt.

I 5 § i lagförslag 1 föreslås bestämmelser om de kriterier som gäller en tjänsteleverantör utanför kontosystemet inom försörjningsberedskapen. I 4 § 6 mom. i lagförslaget ingår ett bemyndigande för Verket för finansiell stabilitet att meddela föreskrifter bland annat om närmare villkor i anslutning till informationssäkerheten. Utlämnandet av uppgifter från Verket för finansiell stabilitet till tjänsteleverantören ska vara begränsad endast till nödvändiga testningar som görs i anslutning till ibruktagandet av kontosystemet inom försörjningsberedskapen och systemets driftsberedskap. Till denna del anses det att den föreslagna regleringen uppfyller det krav på särskild omsorg i anslutning till informationssäkerheten som förutsätts i grundlagsutskottets utlåtandep Praxis (GrUU 13/2016 rd och motsvarande finskspråkiga utlåtande PeVL 13/2006, s. 4, GrUU 14/2009 rd, s. 3/I).

Vid bedömningen av om förslaget är proportionerligt och godtagbart med tanke på behandlingen av personuppgifter bör det betonas att syftet med det föreslagna kontosystemet inom försörjningsberedskapen är att trygga kontinuiteten i samhällets vitala funktioner, privatpersoners och företags egendomsskydd och de ekonomiska verksamhetsmöjligheterna i allvarliga störningssituationer och under undantagsförhållanden. De krav som den förändrade verksamhetsmiljön ställer förutsätter sådana åtgärder som snabbt kan genomföras för att trygga dagliga

betalningar och som inte kan förverkligas utan det kontosystem inom försörjningsberedskapen som inrättas som myndighetsuppgift och utan den behandling av uppgifter som systemet förutsätter. Det är inte möjligt att uppnå det eftersträvade slutresultatet utan att uppgifterna lämnas ut och behandlas i kontosystemet inom försörjningsberedskapen. I förslaget föreslås det inte att behandlingen av personuppgifter ska utvidgas mer än vad som är nödvändigt med tanke på ändamålet med registret. Det föreslagna registret är en nödvändig och proportionell åtgärd i förhållande till det eftersträvade målet, med beaktande av de mål för trygghet av samhällets vitala funktioner och medborgarnas grundläggande ekonomiska rättigheter som beskrivs i motiveringen till propositionen.

Delegering av lagstiftningsbehörighet

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen kan beslutanderätt delegeras till statsrådet och ministerierna med stöd av lag. Genom lag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. Grundlagsutskottet har krävt att bestämmelser om delegering av lagstiftningsbehörighet är exakta och noga avgränsade.

Genom förordning av statsrådet utfärdas enligt 4 § 5 mom. i lagförslag 1 närmare bestämmelser om de betaltjänster som ingår i kontosystemet inom försörjningsberedskapen och som är centrala med tanke på försörjningsberedskapen, driften av kontosystemet för försörjningsberedskapen och användningen av kontosystemets tjänster. De betaltjänster som tillhandahålls inom kontosystemet inom försörjningsberedskapen ska definieras närmare genom förordning av statsrådet. Bemyndigandet att utfärda förordning är exakt och noggrant avgränsat, eftersom de omständigheter om vilka det kan föreskrivas genom förordning av statsrådet anges i lag. När det gäller driften av kontosystemet inom försörjningsberedskapen, de tjänster som tillhandahålls i kontosystemet och till exempel användningen av kontosystemets tjänster är det nödvändigt att bemyndiga statsrådet att utfärda närmare bestämmelser, eftersom fastställandet av dessa förutsätter en viss flexibilitet på grund av de krav som systemets tekniska kapacitet och i synnerhet verksamhet i en eventuell störningssituation ställer.

Enligt 4 § 2 mom. i lagförslag 1 utfärdas genom förordning av statsrådet bestämmelser om arrangemangen för det av Finlands Bank upprätthållna systemet för trygghet av betalningsrörelsen och om användningen av tjänsterna. Bemyndigandet att utfärda förordning är exakt och noggrant avgränsat, eftersom de omständigheter om vilka det kan föreskrivas genom förordning av statsrådet anges i lag. I förordningen kan det till exempel föreskrivas om samordning och samtidig användning av det system som avses i paragrafen och det kontosystem inom försörjningsberedskapen som avses i 3 § samt om arrangemang i anslutning till behandlingen av betalningsmaterial mellan bankerna. Bemyndigandet att utfärda förordning är nödvändigt för att det ska kunna säkerställas att kontosystemet inom försörjningsberedskapen och reservsystemet för betalningar mellan banker är interoperabla och kan användas parallellt. På motsvarande sätt som i fråga om kontosystemet inom försörjningsberedskapen är det nödvändigt att bemyndiga statsrådet att utfärda närmare bestämmelser om användningen av reservarrangemangen för betalningar mellan banker, eftersom fastställandet av dessa arrangemang i detalj förutsätter en viss flexibilitet på grund av de krav som systemets tekniska kapacitet och i synnerhet verksamhet i en eventuell störningssituation ställer.

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen kan republikens president, statsrådet och ministerierna utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Genom lag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. Som utgångspunkt enligt 80 §

I mom. i grundlagen har vanligen betraktats att ministerierna kan bemyndigas att utfärda förordning närmast om frågor av mer teknisk natur och frågor som har ringa samhällelig eller politisk betydelse. Ministerierna kan bemyndigas att utfärda förordningar om frågor som har ringa samhällelig eller politisk betydelse och om frågor av klart teknisk natur och frågor som gäller verkställighet. Ett ministerium kan således bemyndigas att utfärda förordningar huvudsakligen om frågor som gäller ministeriets eget ansvarsområde, förutsatt att ärendet på grund av dess samhälleliga betydelse inte behöver behandlas i statsrådets allmänna sammanträde.

Enligt 13 § i beredskapslagen leds, övervakas och samordnas förberedelserna av varje ministerium inom sitt eget ansvarsområde. Till finansministeriets uppgifter hör enligt 1 § 19 punkten i statsrådets förordning om finansministeriet (610/2003) myntväsende, betalningsmedel och betalningssystem och enligt 1 § 20 punkten i den förordningen bland annat ärenden som gäller verksamheten vid kreditinstitut. De förordningar som utfärdas med stöd av bemyndigandet att utfärda förordning hör således till finansministeriets lagstadgade uppgifter och ansvarsområde.

Ett kreditinstituts skyldighet enligt 16 § 1 mom. i kreditinstitutslagen att delta i beredskapsplanering på finansmarknaden gäller vart och ett kreditinstitut för sig. Syftet med beredskapsplaneringen är att säkerställa att kreditinstitutens uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt i allvarliga störningssituationer och under undantagsförhållanden. Hanteringen av de störningssituationer som beredskapsplaneringen gäller förutsätter bland annat gemensamma åtgärder av olika aktörer. Beredskapsplaneringen förutsätter således att kreditinstitutens planer grundar sig på enhetliga planeringsgrunder. Det föreslagna bemyndigandet att utfärda förordning är således nödvändigt. Bemyndigandet att utfärda förordning är noggrant avgränsat, eftersom det i bemyndigandet fastställs att bemyndigandet endast gäller fastställande av grunderna för beredskapsplaneringen. När det gäller fastställande av grunderna för beredskapsplaneringen är det inte fråga om utövande av lagstiftningsbehörighet som kräver samhälleligt omfattande prövning. Det är motiverat att bestämmelser om grunderna för och ordnandet av beredskapsplaneringen utfärdas genom förordning av finansministeriet.

Enligt 80 § 2 mom. i grundlagen kan myndigheter genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Enligt den proposition som gäller grundlagen kan ett särskilt skäl anses föreligga närmast när det är fråga om en sådan teknisk reglering av smärre detaljer som inte inbegriper prövningsrätt i någon större utsträckning. Enligt grundlagen ska tillämpningsområdet för ett genom lag reglerat bemyndigande för en myndighet dessutom vara exakt avgränsat. Också i detta avseende kräver bestämmelsen större exakthet av bemyndigandet än normalt (GrUU 45/2016 rd, s. 6, GrUU 34/2012 rd). Grundlagsutskottet har också fäst vikt vid att det till följd av 80 § i grundlagen är väsentligt att det finns tillräckligt uttömmande grundläggande bestämmelser i lag om det som ska regleras (GrUU 42/2018 rd, s. 5, GrUU 10/2016 rd, s. 5, GrUU 49/2014 rd, s. 6).

I 4 § 6 mom. i lagförslag 1 föreslås det att Verket för finansiell stabilitet ges befogenhet att meddela närmare föreskrifter om hur och när de uppgifter som ska lämnas till kontosystemet inom försörjningsberedskapen ska lämnas samt om de tekniska kraven på de informationssystem som hänför sig till kontosystemet inom försörjningsberedskapen och om andra motsvarande tekniska omständigheter. I 4 § 3 mom. i lagförslag 1 föreslås att Finlands Bank ges befogenhet att meddela närmare föreskrifter om driften av det reservsystem för betalningsrörelse mellan banker som banken upprätthåller. I dessa föreskrifter kan det till exempel preciseras hur uppgifter och betalningsmaterial behandlas och lämnas samt vilka egenskaper som krävs för att säkerställa att olika parters system är tekniskt interoperabla samt andra motsvarande specifikationer som hänför sig till tekniska krav, såsom informationssäkerhet. Bestämmelserna om bemyndiganden att meddela föreskrifter är exakta och noggrant avgränsade. De gäller tekniska

RP 104/2022 rd

aspekter och är nödvändiga för att de myndigheter som ansvarar för driften av reservsystemen inom försörjningsberedskapen ska ha tillräckliga befogenheter att säkerställa att olika funktioner i reservsystemet är tekniskt interoperabla mellan olika aktörer, att tjänsterna är tekniskt tillförlitliga och att nivån på informationssäkerheten är hög.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om vissa arrangemang för tryggnad av försörjningsberedskapen inom finansbranschen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om vissa arrangemang för tryggnad av försörjningsberedskapen vid dagliga betalningar inom finansbranschen.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *kreditinstitut* ett kreditinstitut som avses i 1 kap. 7 § 1 mom. i kreditinstitutslagen (610/2014),
- 2) *insättning* en insättning som avses i 1 kap. 3 § 1 mom. 11 punkten i lagen om myndigheten för finansiell stabilitet (1195/2014),
- 3) *inlåningskonto* ett konto som används för registrering av insättningar,
- 4) *betaltjänst* betaltjänster som avses i 1 § 2 mom. i betaltjänstlagen (290/2010),
- 5) *kontosystem inom försörjningsberedskapen* ett informationssystem och andra tjänster i samband med det som möjliggör genomförandet av betaltjänster som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

Vad som i denna lag föreskrivs om kreditinstitut gäller också en sådan filial till ett i 1 kap. 7 § 3 mom. i kreditinstitutslagen avsett utländskt EES-kreditinstitut som enligt 59 a § i lagen om Finansinspektionen (878/2008) betraktas som en betydande filial.

3 §

Kontosystem inom försörjningsberedskapen

Verket för finansiell stabilitet förvaltar ett kontosystem inom försörjningsberedskapen och är personuppgiftsansvarig för systemet.

Kontosystemet inom försörjningsberedskapen består av en kontotjänst inom försörjningsberedskapen och en kortbetalningstjänst inom försörjningsberedskapen. Kontosystemet inom försörjningsberedskapen används för genomförandet av de betaltjänster som är centrala med tanke på tryggandet av försörjningsberedskapen vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden eller under undantagsförhållanden.

4 §

Ibruktagningsberedskap i anslutning till kontosystemet inom försörjningsberedskapen samt ibruktagande av systemet

Verket för finansiell stabilitet ska kontinuerligt upprätthålla beredskapen att ta i bruk kontosystemet inom försörjningsberedskapen. Verket för finansiell stabilitet har för upprätthållandet av ibruktagningsberedskapen rätt att av kreditinstitut få de nödvändiga uppgifter som avses i 3 mom.

Statsrådet beslutar om ibruktagande av kontosystemet inom försörjningsberedskapen, om ett kreditinstitut till följd av en allvarliga störningssituation under normala förhållanden eller till följd av undantagsförhållanden inte kan använda sina system som behövs för de betaltjänster som är centrala med tanke på försörjningsberedskapen. Beslut om ibruktagande av kontosystemet inom försörjningsberedskapen fattas vid statsrådets allmänna sammanträde. Finansministeriet ska innan beslutet fattas begära in yttrande i frågan från Finlands Bank, Finansinspektionen och Verket för finansiell stabilitet, om inte något annat nödvändigtvis följer av ärendets brådsakande natur.

Kreditinstituten ska till Verket för finansiell stabilitet lämna följande nödvändiga och uppdaterade uppgifter i anslutning till ibruktagandet och driften av kontosystemet inom försörjningsberedskapen:

- 1) identifieringsuppgifter om inlåningskonton och kontoinnehavare samt tekniska uppgifter om användningen av inlåningskonton,
- 2) saldouppgifter för inlåningskonton,
- 3) identifieringsuppgifter om betalkort och deras innehavare samt andra tekniska uppgifter som hänför sig till användningen av betalkort, och
- 4) nödvändiga tekniska uppgifter som hänför sig till genomförandet av andra betaltjänster som omfattas av kontosystemet inom försörjningsberedskapen.

Verket för finansiell stabilitet har rätt att använda de uppgifter som avses i 5 kap. 2 § 1 mom. i lagen om myndigheten för finansiell stabilitet i kontosystemet inom försörjningsberedskapen, om verket inte annars har tillgång till motsvarande uppgifter. Verket för finansiell stabilitet har dessutom rätt att behandla transaktionsuppgifter i samband med ibruktagandet och driften av kontosystemet inom försörjningsberedskapen.

Närmare bestämmelser om de betaltjänster som ingår i kontosystemet inom försörjningsberedskapen och som är centrala med tanke på försörjningsberedskapen, driften av kontosystemet för försörjningsberedskapen och användningen av kontosystemets tjänster utfärdas genom förordning av statsrådet.

Verket för finansiell stabilitet får meddela närmare föreskrifter om datainnehållet i de uppgifter som avses i 1 och 3 mom., hur och när dessa uppgifter ska lämnas samt om de tekniska kraven på de informationssystem som hänför sig till kontosystemet inom försörjningsberedskapen och om andra motsvarande tekniska omständigheter.

5 §

Tjänsteleverantör för kontosystemet inom försörjningsberedskapen

Verket för finansiell stabilitet får för införandet av kontosystemet inom försörjningsberedskapen anlita en eller flera tjänsteleverantörer som ska vara allmänt kända företag med gott anseende som har en trovärdig teknisk och operativ förmåga att säkerställa den servicenivå som krävs i kreditinstitutsverksamhet.

Verket för finansiell stabilitet får lämna ut personuppgifter till tjänsteleverantören, om statsrådet med stöd av 4 § 2 mom. har beslutat att kontosystemet inom försörjningsberedskapen ska tas i bruk. Verket för finansiell stabilitet får dessutom för upprätthållande av beredskapen att ta i bruk kontosystemet inom försörjningsberedskapen lämna ut följande uppgifter till tjänsteleverantören:

RP 104/2022 rd

1) nödvändiga personuppgifter som avses i 4 § 3 mom. 3 punkten, och
2) personuppgifter som avses i 4 § 3 mom. när det är fråga om nödvändig testning av systemet.
Tjänsteleverantören ska åtskilja de personuppgifter och andra uppgifter som hänför sig till kontosystemet inom försörjningsberedskapen från sin övriga affärsverksamhet, och tjänsteleverantören får inte utnyttja uppgifterna för ändamål utanför kontosystemet inom försörjningsberedskapen. Tjänsteleverantören omfattas av tystnadsplikt enligt 15 kap. 14 § i kreditinstitutslagen.

6 §

Tryggande av betalningsrörelsen mellan kreditinstitut

För att säkerställa kontinuiteten i kreditinstitutens verksamhet ska Finlands Bank upprätthålla ett system som möjliggör betalningsrörelse mellan kreditinstitut, clearing av betalningar och avveckling vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

Närmare bestämmelser om arrangemangen för att trygga driften av det system som avses i 1 mom. och om användningen av systemets tjänster utfärdas genom förordning av statsrådet.

Finlands Bank kan meddela närmare föreskrifter om driften av det i 1 mom. avsedda systemet.

7 §

Samarbete mellan myndigheter

Verket för finansiell stabilitet, Finlands Bank, Finansinspektionen och finansministeriet ska samarbeta vid planeringen och ibruktagandet av de system som avses i 3 och 6 §.

8 §

Samarbetsgruppen för hantering av störningssituationer på finansmarknaden

Finansministeriet kan tillsätta en samarbetsgrupp för hantering av störningssituationer på finansmarknaden (*samarbetsgrupp*) som har till uppgift att

1) planera och samordna åtgärder som behövs för hantering av undantagsförhållanden och av allvarliga störningssituationer under normala förhållanden,

2) skaffa fram och tillhandahålla information för hantering av undantagsförhållanden och av allvarliga störningssituationer under normala förhållanden, till stöd för myndigheternas beslutsfattande, och

3) förmedla sådan information om undantagsförhållanden och om allvarliga störningssituationer under normala förhållanden som sammanställts och analyserats av samarbetsgruppen till aktörer som kan bidra till att minska störningssituationernas negativa konsekvenser för samhället.

9 §

Samarbetsgruppens sammansättning

Till medlemmar av samarbetsgruppen kan kallas med tanke på skötseln av dess uppgifter behövliga

1) representanter för kreditinstitut, betalningsinstitut som avses i 5 § 2 punkten i lagen om betalningsinstitut (297/2010), betalningsinstituts filialer, värdepappersföretag som omfattas av den skyldighet att vidta förberedelser som avses i 7 kap. 8 § i lagen om investeringstjänster

RP 104/2022 rd

(747/2012), fondbolag som avses i 1 kap. 2 § 6 punkten i lagen om placeringsfonder (213/2019), börser som avses i 1 kap. 2 § 7 punkten i lagen om handel med finansiella instrument (1070/2017) och värdepapperscentraler som avses i 1 kap. 3 § 5 punkten i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet (348/2017),

2) myndigheter, och

3) andra företag och sammanslutningar.

Finansministeriet kan besluta att samarbetsgruppen sammanträder i en särskilt angiven sammansättning för att behandla ett visst ärende.

10 §

Utlämnande av uppgifter och tystnadsplikt

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) kan finansministeriet eller någon annan myndighet som deltar i samarbetsgruppens verksamhet, trots sekretessbestämmelserna, till samarbetsgruppens medlemmar lämna ut information som behövs för hantering av störningssituationer, om informationen är nödvändig för skötseln av gruppens uppgifter.

På samarbetsgruppens medlemmar ska när de sköter uppgifter som avses i 8 § tillämpas vad som i 23 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskrivs om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande samt bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

11 §

Tillsyn

Tillsyn över att kreditinstituten följer denna lag och de bestämmelser som utfärdats och föreskrifter som meddelats med stöd av den utövas av Finansinspektionen.

12 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

2.

Lag

om ändring av 5 kap. 16 § och 18 kap. 5 § i kreditinstitutslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kreditinstitutslagen (610/2014) 5 kap. 16 § och 18 kap. 5 § 1 mom. som följer:

5 kap.

Allmänna förutsättningar för affärsverksamhet

16 §

Skyldighet att vidta förberedelser

Kreditinstitut ska genom deltagande i beredkapsplanering på finansmarknaden och genom förberedelser för allvarliga störningssituationer och för undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder säkerställa att deras uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

Kreditinstitut har en skyldighet att fortgående upprätthålla beredskap att använda de system och tjänster som avses i 3 och 6 § i lagen om vissa arrangemang för tryggande av försörjningsberedskapen inom finansbranschen (/) för att trygga att deras uppgifter fungerar störningsfritt.

Närmare bestämmelser om grunderna för den beredkapsplanering som avses i 1 mom. utfärdas genom förordning av finansministeriet.

18 kap.

Särskilda bestämmelser om utländska kreditinstitut

5 §

Beredskap för undantagsförhållanden

Vad som i 5 kap. 16 § 1 och 3 mom. och 17 § föreskrivs om beredskap för undantagsförhållanden och ersättning för beredkapsrelaterade kostnader gäller också filialer till utländska kreditinstitut. Vad som i 5 kap. 16 § 2 mom. föreskrivs om skyldigheten att upprätthålla beredskap att använda system som är avsedda att trygga försörjningsberedskapen gäller sådana betydande filialer som avses i 59 a § i lagen om Finansinspektionen.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

3.

Lag

om ändring av lagen om förvaltningsavgift till Verket för finansiell stabilitet

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om förvaltningsavgift till Verket för finansiell stabilitet (1197/2014) en ny 6 a § som följer:

6 a §

Kostnader för användning och inrättande av kontosystemet inom försörjningsberedskapen

RP 104/2022 rd

Kreditinstitut och sådana filialer som enligt 59 a § i lagen om Finansinspektionen betraktas som betydande filialer ska till verket betala de kostnader som verket har haft för användningen av det kontosystem inom försörjningsberedskapen som avses i 3 § i lagen om vissa arrangemang för tryggnad av försörjningsberedskapen inom finansbranschen (/) när det gäller kreditinstitutet eller den betydande filialen. Bestämmelser om grunderna för och påförandet av avgifter finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Kostnaderna för inrättandet av kontosystemet inom försörjningsberedskapen beaktas inte som kostnader för verket vid sänkning av förvaltningsavgiften i enlighet med 6 §.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 22 juni 2022

Statsminister

Sanna Marin

Finansminister Annika Saarikko

2.

Lag

om ändring av 5 kap. 16 § och 18 kap. 5 § i kreditinstitutslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kreditinstitutslagen (610/2014) 5 kap. 16 § och 18 kap. 5 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

5 kap.

Allmänna förutsättningar för affärsverksamhet

Allmänna förutsättningar för affärsverksamhet

16 §

16 §

Skyldighet att vidta förberedelser

Skyldighet att vidta förberedelser

Kreditinstitut ska genom deltagande i beredskapsplanering på finansmarknaden och genom förberedelser för undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder säkerställa att deras uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt *också* under undantagsförhållanden.

Kreditinstitut ska genom deltagande i beredskapsplanering på finansmarknaden och genom förberedelser för *allvarliga störningssituationer och för* undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder säkerställa att deras uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt *vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt* under undantagsförhållanden.

Kreditinstitut har en skyldighet att fortgående upprätthålla beredskap att använda de system och tjänster som avses i 3 och 6 § i lagen om vissa arrangemang för tryggande av försörjningsberedskapen inom finansbranschen (/) för att trygga att deras uppgifter fungerar störningsfritt.

Närmare bestämmelser om grunderna för den beredskapsplanering som avses i 1 mom. utfärdas genom förordning av finansministeriet.

18 kap.

18 kap.

Särskilda bestämmelser om utländska kreditinstitut

Särskilda bestämmelser om utländska kreditinstitut

5 §

5 §

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Kreditinstitut och sådana filialer som enligt 59 a § i lagen om Finansinspektionen betraktas som betydande filialer ska till verket betala de kostnader som verket har haft för användningen av det kontosystem inom försörjningsberedskapen som avses i 3 § i lagen om vissa arrangemang för tryggnad av försörjningsberedskapen inom finansbranschen (/) när det gäller kreditinstitutet eller den betydande filialen. Bestämmelser om grunderna för och påförandet av avgifter finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Kostnaderna för inrättandet av kontosystemet inom försörjningsberedskapen beaktas inte som kostnader för verket vid sänkning av förvaltningsavgiften i enlighet med 6 §.

Denna lag träder i kraft den 20 .